

2022

Personer lagförda för brott

Slutlig statistik

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se.

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

urn: nbn: se: bra-1124

© Brottsförebyggande rådet 2023
Enheten för rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Huvudresultat för 2022	3
Inledning.....	5
Tolkning av statistiken	5
Begrepp och definitioner.....	8
Resultat.....	10
Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut.....	10
Ålder och tidigare lagföringar	13
Påföljdsstrukturen	19
Fängelsestid	28
Brottsstrukturen	33
Brottskategoriernas utveckling.....	34
Utvecklingen för vissa brottstyper	35
Regionala resultat.....	54
Lagförda brott.....	57
Beskrivning av statistiken	60
Definition.....	60
Statistikens ändamål	62
Statistikens innehåll.....	62
Insamling och bearbetning	64
Jämförbarhet över tid	64

Sammanfattning

I statistiken över personer lagförda för brott redovisas de lagföringsbeslut som fattats av åklagare och domstol under ett kalenderår, det vill säga fällande domslut, godkända strafförelägganden och meddelade åtalsunderlåtelse¹. Ändamålet med statistiken är att belysa lagföringsbeslutens omfattning, struktur och utveckling samt att beskriva påföljdernas nivå och utveckling. Statistiken är deskriptiv och ger inga djupgående förklaringar till de förändringar som skett över tid.

Huvudresultat för 2022

Lagföringsbeslut

- År 2022 fattades totalt 110 522 lagföringsbeslut, vilket jämfört med 2021 är en minskning med 1 614 beslut, eller 1 procent. Domsluten ökade med 3 procent till 76 636 domslut, strafföreläggandena minskade med 9 procent till 24 750 beslut och åtalsunderlåtelseorna minskade med 14 procent till 9 136 beslut.
- Av samtliga lagföringsbeslut avsåg 18 procent (19 428 beslut) kvinnor och 82 procent (91 094 beslut) män. Fördelningen har varit likartad under de senaste tio åren.
- Sedan 2021 har antalet lagföringsbeslut ökat i åldersgrupperna 15-17 år och 50 år eller äldre. Grupperna däremellan har minskat. Den största minskningen har skett i åldersgruppen 21-29 år, som minskade med 4 procent, eller 1 152 beslut. Den största ökningen har skett i åldersgruppen 15-17 år, som ökade med 2 procent, eller 193 beslut.

Påföljder

- Jämfört med 2021 ökade några av de utdömda huvudpåföljderna i domstol medan andra minskade. Antalet domslut med huvudpåföljden fängelse ökade med 2 procent till 12 327 domslut, och antalet domslut med huvudpåföljden böter ökade med 4 procent till 42 906 domslut. Antalet domslut med huvudpåföljden skyddstillsyn minskade med 6 procent till 5 479 domslut.
- Ökningen i antalet fängelsedomar återfanns bland de som dömts till

---

¹ Lagföringsbesluten företagsbot och ordningsbotföreläggande innefattas inte i definitionen. Ordningsbotförelägganden redovisas dock i separata statistiktabeller på Brås webbplats, www.bra.se.

strafftider på högst 1 månad och strafftider på mer än 24 månader. De ökade med 6 procent vardera jämfört med 2021.

- Den totala utdömda strafftiden, eller den så kallade straffmassan², ökade med 1 432 månader, eller 1 procent, jämfört med 2021. Sedan 2013 har straffmassan ökat med 63 873 månader, eller 67 procent. Utvecklingen bör ses mot bakgrund av de straffskärpningar som genomförts de senaste åren. Jämfört med 2013 har antalet fängelsedomar totalt sett ökat med 11 procent och den genomsnittliga strafftiden med 51 procent.

Huvudbrott

- Jämfört med 2021 minskade antalet lagföringsbeslut inom samtliga brottskategorier förutom narkotikabrott och bedrägeribrott 2022, som ökade med 1 169 respektive 97 beslut, eller 4 respektive 5 procent. Den största minskningen mellan 2020 och 2021, om man ser till huvudbrotten i lagföringsbesluten, avsåg lagföringar om stöld- och tillgreppsbrott, som minskade med 1 247 beslut, eller 7 procent. Minskningen ses i beslut mot både kvinnor och män, som minskade med 6 respektive 8 procent, eller 342 respektive 905 beslut.

---

² Med straffmassa avses här det totala antalet fängelsemånader som dömts ut i tingsrätten under ett år, i samtliga domslut med påföljden fängelse.

Inledning

Statistiken över personer lagförda för brott redovisar de lagföringsbeslut som fattats inom rättsväsendet under ett kalenderår, det vill säga domslut (fällande dom i tingsrätt), strafförelägganden och åtalsunderlåtelse (så kallade åklagarbeslut). Statistikens ändamål är att belysa lagföringsbeslutens omfattning, struktur och utveckling samt att beskriva påföljdernas nivå och utveckling. Dessutom ger statistiken en övergripande bild av de personer som är föremål för lagföringsbeslut och hur de fördelar sig med avseende på kön, ålder och tidigare belastning.

Antalet lagföringsbeslut beror ytterst på hur många brott som anmäls och klaras upp hos polis och åklagare tidigare i rättskedjan. För att förstå och tolka utvecklingen av lagföringsbesluten bör man därmed ta hänsyn till förändringar i statistiken över antalet anmälda brott och antalet handlagda brott.

Det är bara en del av alla polisanmälda brott som leder till åtal och slutligen till en fällande dom eller till någon annan typ av lagföringsbeslut. Ett lagföringsbeslut kan dessutom omfatta flera brott, och antalet beslut är följaktligen betydligt färre än antalet anmälda brott.

Begreppet lagföringsbeslut kan delas in i olika typer. I den statistik som redovisas här ingår domslut, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse i begreppet. Ordningsbottsörelägganden, som också är en typ av lagföringsbeslut, inräknas däremot inte, utan redovisas i stället i separata tabeller. Inte heller lagföringsbeslutet företagsbot ingår i statistiken.³

Tolkning av statistiken

När du tolkar statistiken över personer lagförda för brott, tänk på följande:

- Definitionen av lagföringsbeslut skiljer sig mellan statistiken över lagförda personer och statistiken över handlagda brott, handlagda brottsmisstankar och misstänkta personer. I lagföringsstatistiken avser lagföringsbeslut fällande domslut i tingsrätten, meddelade åtalsunderlåtelse och godkända strafförelägganden, medan det i statistiken över handlagda brott avser beslut om att väcka åtal,

---

³ Att ordningsbottsörelägganden och företagsbot inte redovisas i statistiken beror på att uppgifterna inte finns tillgängliga i strukturerat format eller inte kan levereras i samma format som uppgifterna för de övriga lagföringsbesluten.

meddelade åtalsunderlåtelse och utfärdade strafförelägganden.

- Definitionen av lagföringsbeslut skiljer sig även mellan statistiken över lagförda personer och Åklagarmyndighetens verksamhetsstatistik. Med lagföringsbeslut i Åklagarmyndighetens verksamhetsstatistik avses beslut om att väcka åtal, meddelade åtalsunderlåtelse, utfärdade strafförelägganden och företagsbot (som ersätter personligt straffansvar). Åklagarmyndigheten räknar dessutom beslut på brottsmisstankar, vilket ger ett större antal lagföringsbeslut, jämfört med de beslut som redovisas här.
- De fällande domsluten i tingsrätten redovisas oavsett om de vunnit laga kraft eller överklagats, vilket innebär att de mål som prövats i överrätten och fått ett annat beslut än i tingsrätten inte finns redovisade i statistiken.
- I lagföringsstatistiken inräknas en person för varje enskilt lagföringsbeslut, även om samma person förekommer i flera lagföringsbeslut. Därmed kommer en person som lagförs flera gånger under ett år även att redovisas flera gånger i statistiken under exempelvis den köns- och åldersgrupp som personen tillhör. Detta skiljer lagföringsstatistiken från statistiken över misstänkta personer, där en och samma person endast inräknas en gång per ålders- och könsgrupp.
- I lagföringsstatistiken används den lagförda personens ålder vid tidpunkten för lagföringsbeslutet, till skillnad från exempelvis statistiken över misstänkta personer, som använder den misstänkta personens ålder vid brottet.
- Ett lagföringsbeslut kan omfatta flera brott. Redovisningen av brotten i lagföringsbesluten bygger på huvudbrottet i beslutet, det vill säga brottet med den strängaste påföljden i straffskalan. Det medför att lindrigare brott kan underskattas i förhållande till grövre brott, i statistiken över lagföringsbeslut.
- I redovisningen av huvudbrott redovisas fullbordade brott sammantaget med ofullständiga brottsformer (försök, anstiftan, stämpling med mera), vilket ska beaktas vid tolkning av straffbestämningen och straffmätningen.
- Statistiken över lagförda brott redovisar samtliga brott för vilka en enskild person befunnits skyldig genom ett lagföringsbeslut (både huvudbrott och så kallade bibrott), vilket vid jämförelser med de statistikprodukter som belyser de brottsutredande verksamheterna, definitionsmässigt närmast motsvarar statistiken över handlagda brottsmisstankar.
- Om flera personer har befunnits skyldiga till samma gärning, kommer

brottet att redovisas en gång för varje person som lagförts för handlingen. En gärning kan således redovisas som flera brott i lagföringsstatistiken, samtidigt som den enbart redovisas som ett brott i anmälningsstatistiken. Det är därför olämpligt att göra direkta jämförelser mellan antalet brott i anmälningsstatistiken och antalet lagförda brott i lagföringsstatistiken.

- Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut påverkas ytterst av utvecklingen av antalet handlagda brott hos de brottsutredande myndigheterna. Det gäller inte minst lagföringsbesluten rörande trafikbrott och narkotikabrott, som i hög grad återspeglar myndigheternas insatser på området.
- Ny lagstiftning kan innebära förändringar av bestämmelsen för ett brott. Sådana ändringar medför att man inte bör jämföra antalet lagföringsbeslut för ett visst brott med tidigare år utan att också beakta eventuella förändringar i lagstiftningen.
- Utvecklingen av den genomsnittliga strafftiden påverkas av förändringar i de utdömda strafftiderna. En ökad genomsnittstid behöver dock inte bero på en faktisk ökning av domslut med längre strafftider, utan kan till exempel vara en följd av en minskning av domslut med kortare strafftider, och vice versa.

Begrepp och definitioner

Nedan följer en beskrivning av begrepp, definitioner och avgränsningar i statistiken över personer lagförda för brott.

- **Lagföringsbeslut** avser domslut (fällande dom i tingsrätt) eller beslut av åklagare, såsom strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse. Ordningsbotsförelägganden redovisas i separata tabeller men är inte medräknade i summeringen av antalet lagföringsbeslut och redovisas inte i denna sammanfattning. Inte heller företagsbot ingår i statistiken. Ett lagföringsbeslut kan innehålla beslut om flera brott och flera påföljder. I dessa fall redovisas huvudbrottet och huvudpåföljden. Utöver antalet beslut redovisas även antalet lagförda brott i en lagföring.
- **Domslut** (dom) avser en fällande dom i tingsrätt mot en person. Domsluten redovisas oavsett om de har överklagats eller vunnit laga kraft i tingsrätten. Ingen hänsyn tas i statistiken till eventuella ändringar i högre rättsinstans.
- **Strafföreläggande** avser böter som utfärdas av åklagare. Från och med 1997 kan även villkorlig dom utfärdas, enskilt eller i kombination med böter. Strafföreläggande kan endast utfärdas för brott där böter ingår i straffskalan. Endast strafförelägganden som godkänts av den förelagda ingår i redovisningen.
- **Åtalsunderlåtelse** avser beslut av åklagare att inte väcka åtal, trots att den misstänkte bedöms vara skyldig till brottet. Skälet kan vara att personen samtidigt står åtalad för flera brott och att det underlåtna brottet inte anses ha någon ytterligare påverkan på straffpåföljden, eller att personen är ung och brottet lindrigt. Enligt 17 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) benämns åtalsunderlåtelse sedan 1 juli 2015 straffvarning.
- **Huvudbrott** avser det brott i ett lagföringsbeslut som har den strängaste straffskalan. Om två brott har samma straffskala väljs slumpmässigt ett av brotten som huvudbrott. Huvudbrottsprincipen innebär att redovisningen av antalet personer lagförda för en enskild brottstyp är en minimiskattning. De brott som har ett lågt straffvärde och ofta begås i samband med andra brott, och därmed sällan kategoriseras som huvudbrott, blir underrepresenterade i statistiken. Exakt hur många brott av en viss typ som har lagförts framgår dock av de tabeller som redovisar antalet lagförda brott. Dessa tabeller redovisar inte enbart huvudbrotten, utan även de så kallade bibrotten.

- **Huvudpåföljd** avser som regel den mest ingripande påföljden i ett lagföringsbeslut i det fall flera påföljder har dömts ut. Påföljderna rangordnas efter grad av ingripande – först kommer alltså fängelse på livstid och sist kommer påföljd bortfaller. I de fall där referenser förekommer mellan brotten och påföljderna, väljs den påföljd som huvudbrottet lett till, även om det finns en annan mer ingripande påföljd i domslutet.
- **Lagförda brott** avser samtliga brott i ett lagföringsbeslut, både huvudbrott och bibrott. Eftersom statistiken bygger på lagföringsbeslut innebär det att om flera personer lagförs för samma gärning kommer det att räknas som ett brott för varje lagförd person i statistiken. Denna redovisning motsvaras i ledet före lagföringsbeslutet i rättskedjan närmast av statistiken över handlagda brottsmisstankar.
- **Lagförda personer** avser de enskilda individer som lagförts under året. I tabellerna 440 och 450 finns en kolumn där varje enskild person redovisas en gång per redovisningsrad oavsett hur många lagföringsbeslut personen erhållit under året. Denna redovisning kallas i tabellerna för lagförda personer. I sammanfattningar före år 2010 motsvaras detta av begreppet lagförda personer, nettoredovisat.
- **Kön** avser juridiskt kön, baserat på den lagförda personens personnummer.

För en mer detaljerad beskrivning av statistiken, se kapitlet Beskrivning av statistiken.

Resultat

I sammanställningen nedan redovisas huvudresultaten från statistiken över personer lagförda för brott 2022. Sammanställningen redovisar nivån på och utvecklingen av antalet lagföringsbeslut, samt hur besluten fördelar sig i förhållande till de lagförda personernas kön, ålder och tidigare belastningar. Även påföljds- och brottsstrukturen avseende huvudpåföljden och huvudbrottet i lagföringsbesluten redovisas i sammanställningen, liksom regionala resultat och antalet lagförda brott. Statistiken är deskriptiv och ger inga djupgående förklaringar till de förändringar som skett över tid.⁴

Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut

År 2022 fattades 110 522 lagföringsbeslut i Sverige. Två tredjedelar av lagföringsbesluten (76 636 beslut) avsåg domslut i tingsrätten, medan resterande 33 886 beslut (strafförelägganden eller åtalsunderlåtelse) fattades av åklagaren. Av lagföringsbesluten var 16 procent mot kvinnor och 84 procent mot män. Lagföringsbeslut mot kvinnor och män uppvisar en likartad fördelning över lagföringstyperna. Kvinnor hade något lägre andel domslut och män hade något lägre andel strafförelägganden och åtalsunderlåtelse, jämfört med samtliga lagföringsbeslut.

Tabell 1. Antal lagföringsbeslut 2022, efter lagföringstyp och kön.

Lagföringstyp	Samtliga, antal	Samtliga, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, procent	Män, antal	Män, procent	Köns-fördelning, kvinnor, andel	Köns-fördelning, män, andel
Domslut	76 636	69 %	12 483	64 %	64 153	70 %	16 %	84 %
Strafförelägganden	24 750	22 %	4 788	25 %	19 962	22 %	19 %	81 %
Åtalsunderlåtelse	9 136	8 %	2 157	11 %	6 979	8 %	24 %	76 %
Lagföringsbeslut	110 522	100 %	19 428	100 %	91 094	100 %	18 %	82 %

Jämfört med 2021 minskade antalet lagföringsbeslut med totalt 1 614 beslut, eller 1 procent.

- Domsluten ökade med 2 055 beslut, eller 3 procent, från 2021 till 2022. Domslut mot kvinnor ökade med 247 domslut, eller 2 procent,

⁴ Från och med 2021 redovisas exakta sifferuppgifter i text och tabeller för absoluta tal, i stället för som tidigare avrundat till tre informationsgivande siffror. Procenttal i text och tabeller är dock fortsatt avrundade till heltal, så 12,2 procent blir till exempel 12 procent och 10,6 procent blir 11 procent. Alla beräkningar samt uppgifter som utgör underlag till figurer baseras dock på ej avrundade siffror.

och domslut mot män ökade med 1 808 domslut, eller 3 procent. Det var framför allt domsluten gällande narkotikabrott som ökade, med 2 021 domslut.

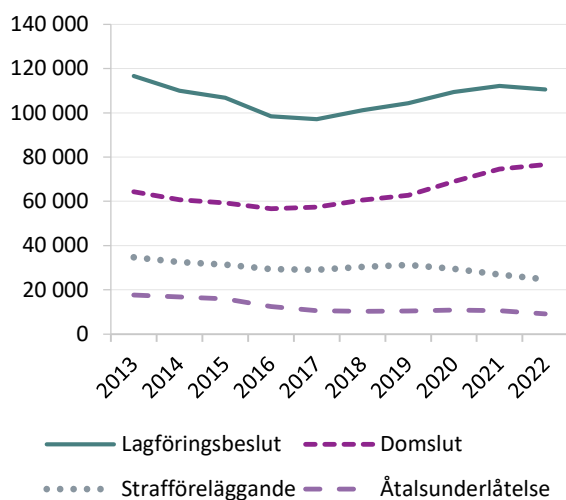
- Strafföreläggandena minskade med 2 151 beslut, eller 8 procent, från 2021 till 2022. Strafförelägganden mot kvinnor minskade med 450 beslut, eller 9 procent, och strafförelägganden mot män minskade med 1 701 beslut, eller 8 procent. Jämfört med 2021 minskade strafförelägganden framför allt för trafikbrott (681 beslut).
- Åtalsunderlåtelseerna minskade med 1 518 beslut, eller 14 procent, mellan 2021 och 2022. Åtalsunderlåtelse mot kvinnor minskade med 168 beslut, eller 7 procent, och åtalsunderlåtelse mot män minskade med 1 350 beslut, eller 16 procent. Framför allt rörde det sig om en minskning av antalet åtalsunderlåtelse som meddelats gällande narkotikabrott, som minskade med 560 beslut.

Tabell 2. Antal lagföringsbeslut 2022, efter lagföringstyp och kön, samt förändring sedan 2021.

Lagföringstyp	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Domslut	76 636	+2 055	+3 %	12 483	+247	+2 %	64 153	+1 808	+3 %
Strafförelägganden	24 750	-2 151	-8 %	4 788	-450	-9 %	19 962	-1 701	-8 %
Åtalsunderlåtelse	9 136	-1 518	-14 %	2 157	-168	-7 %	6 979	-1 350	-16 %
Lagföringsbeslut	110 522	-1 614	-1 %	19 428	371	-2 %	91 094	-1 243	-1 %

Jämfört med 2013 har antalet lagföringsbeslut minskat med 6 135 beslut, eller 5 procent. Den största antalsmässiga nedgången har skett för strafförelägganden, som har minskat med 9 920 beslut, eller 29 procent. Även antalet åtalsunderlåtelse har minskat med 8 460 beslut, eller 48 procent, medan antalet domslut ökat med 12 245 beslut, eller 19 procent.

Figur 1. Antal lagföringsbeslut efter lagföringstyp, åren 2013–2022.

Lagföringsbeslut mot kvinnor har minskat med 371 beslut, eller 2 procent, och lagföringsbeslut mot män har minskat med 1 243 beslut, eller 1 procent. Notera att skalorna för antal lagföringsbeslut skiljer sig åt i Figur 2 för att tydligare åskådliggöra utvecklingen.

Figur 2. Antal lagföringsbeslut efter lagföringstyp samt uppdelat på kön (observera att skalorna är olika), åren 2013–2022.

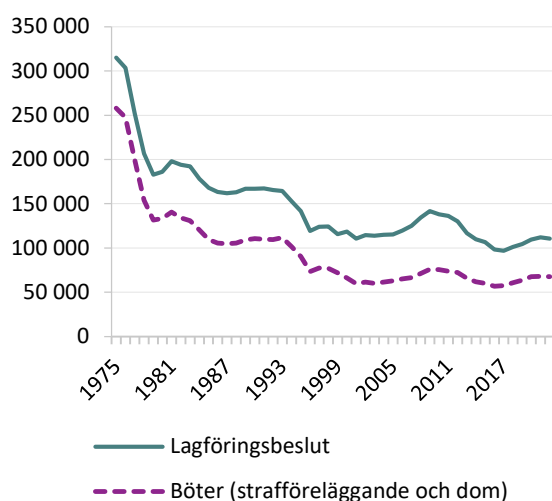

Antalet lagföringsbeslut har minskat påtagligt jämfört med år 1975, och uppgick 2022 till ungefär en tredjedel av 1975 års nivå. Lagföringsbesluten har under perioden minskat med 204 378 beslut, eller 65 procent. En större del av minskningen inträffade dock redan i slutet av 1970-talet, när fylleri avkriminaliserades. Under den efterföljande perioden, och fram till mitten av 1990-talet, kom utvecklingen för både domstols- och åklagarbeslut att karakteriseras av en svagare, men kontinuerlig, minskning. Framför allt

minskade antalet strafförelägganden, vilket delvis förklaras av att det infördes en möjlighet att förelägga ordningsbot för fler brott än tidigare (exempelvis brott mot trafikförfattningar och smugglingsbrott).

En del av minskningen under perioden, i synnerhet mellan 1994 och 1996, kan sannolikt även förklaras av en motsvarande minskning av antalet personuppklarade brott dessa år. I mitten av 1990-talet stabiliserades lagföringarna på en relativt konstant nivå, för att öka i antal under 2000-talets andra hälft (2005–2009). Därefter minskade antalet lagföringsbeslut återigen under flera år fram till de senaste årens ökning 2018–2021. Delar av ökningen 2020–2021 bedöms vara en konsekvens av införandet av arbetsmetoden Snabbare lagföring.

Figur 3. Antal lagföringsbeslut och böter, åren 1975–2022.

Ålder och tidigare lagföringar

Lagföringsstatistiken ger en bild av hur lagföringsbesluten fördelar sig avseende de lagförda personernas kön, ålder och tidigare belastning. I statistiken redovisas dock antalet lagföringsbeslut och inte antalet individer. En person som lagförs flera gånger under ett år kommer därför att redovisas flera gånger i statistiken under den köns- och åldersgrupp som personen tillhör.

Ålder

Straffbarhetsåldern är 15 år, vilket innebär att påföljd inte får dömas ut för brott om gärningspersonen var under 15 år när brottet begicks. I statistiken redovisas dock ålder vid beslutet. I tabell 3 går det att se hur

lagföringsbesluten fördelas över ålderskategorier samt mellan kvinnor och män. År 2022 var fördelningen mellan beslut mot kvinnor och mot män likartad över ålderskategorierna. Högst andel beslut mot kvinnor återfinns i den yngsta ålderskategorin (15–17 år) där 25 procent av besluten var mot kvinnor.

Tabell 3. Antal lagföringsbeslut 2022, efter ålder och kön.

Ålder, år	Samtliga, antal	Samtliga, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, procent	Män, antal	Män, procent	Köns-fördelning, kvinnor, andel	Köns-fördelning, män, andel
15–17	8 955	8 %	2 274	12 %	6 681	7 %	25 %	75 %
18–20	10 594	10 %	1 611	8 %	8 983	10 %	15 %	85 %
21–29	29 136	26 %	4 264	22 %	24 872	27 %	15 %	85 %
30–49	41 108	37 %	7 451	38 %	33 657	37 %	18 %	82 %
50–	20 729	19 %	3 828	20 %	16 901	19 %	18 %	82 %
Samtliga	110 522	100 %	19 428	100 %	91 094	100 %	18 %	82 %

Sedan 2021 har antalet lagföringsbeslut ökat i åldersgrupperna 15–17 år och 50 år eller äldre. Grupperna däremellan har minskat. Den största minskningen har skett i åldersgruppen 21–29 år, som minskade med 4 procent, eller 1 152 beslut. Den största ökningen har skett i åldersgruppen 15–17 år, som ökade med 2 procent, eller 193 beslut.

Tabell 4. Antal lagföringsbeslut 2022, efter ålder och kön, samt förändring sedan 2021.

Ålder, år	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
15–17	8 955	+193	+2 %	2 274	+170	+8 %	6 681	+23	±0 %
18–20	10 594	-342	-3 %	1 611	-47	-3 %	8 983	-295	-3 %
21–29	29 136	-1 152	-4 %	4 264	-370	-8 %	24 872	-782	-3 %
30–49	41 108	-393	-1 %	7 451	-65	-1 %	33 657	-328	-1 %
50–	20 729	+80	±0 %	3 828	-59	-2 %	16 901	+139	+1 %
Samtliga	110 522	-1 614	-1 %	19 428	-371	-2 %	91 094	-1 243	-1 %

Jämfört med 2013 har antalet lagföringsbeslut minskat i samtliga åldersgrupper, med mellan mindre än 1 procent och 12 procent. Den andelsmässigt största minskningen var beslut mot åldersgruppen 18–20 år. De minskade under tioårsperioden med 12 procent, eller 1 468 beslut. Som framgår av tabell 5 har utvecklingen under de senaste tio åren har inneburit endast små förändringar i åldersstrukturen vad gäller lagföringsbesluten.

Tabell 5. Andel lagföringsbeslut 2013 och 2022, efter ålder och kön, samt förändring i procentenheter.

Ålder, år	Samtliga, 2013	Samtliga, 2022	Kvinnor, 2013	Kvinnor, 2022	Män, 2013	Män, 2022	Utveckling, procent-enheter, samtliga	Utveckling, procent-enheter, kvinnor	Utveckling, procent-enheter, män
15–17	8 %	8 %	11 %	12 %	7 %	7 %	±0	+1	±0
18–20	10 %	10 %	10 %	8 %	10 %	10 %	-1	-2	-1
21–29	28 %	26 %	24 %	22 %	28 %	27 %	-1	-2	-1
30–49	35 %	37 %	36 %	38 %	35 %	37 %	+2	+3	+2
50–	19 %	19 %	19 %	20 %	19 %	19 %	±0	+1	±0
Samtliga	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	±0	±0	±0

Lagföringsbeslut per 100 000 invånare

Lagföringsbeslut mot ungdomar (15–20 år) utgör 18 procent av samtliga lagföringsbeslut, trots att denna åldersgrupp endast utgör 8 procent av den straffbara befolkningen. Det innebär att antalet lagföringsbeslut i relation till medelfolkmängden är större i de yngre åldersgrupperna (15–17 år och 18–20 år) än i de äldre. Antalet lagföringsbeslut per 100 000 personer tenderar också att minska med ökad ålder. Minst antal lagföringar i relation till medelfolkmängden uppvisar personer i åldersgruppen 50 år och äldre.

Figur 4. Antal lagföringsbeslut per 100 000 av medelbefolkningen i respektive åldersgrupp uppdelat på kön, år 2022.

Antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare för hela den straffmyndiga befolkningen (samtliga personer 15 år och äldre) minskade med 13 procent mellan 2013 och 2022, från 1 463 till 1 277 beslut per 100 000 invånare. Minskningen har skett i samtliga åldersgrupper. Störst har den varit i

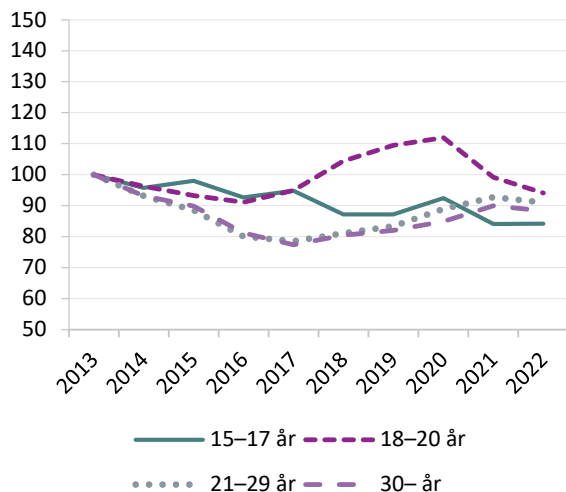
åldersgruppen 15–17 år, där antalet minskade från 2 934 beslut till 2 471 beslut per 100 000 invånare under perioden.

För personer under 18 år och över 20 år kan det minskade antalet beslut per 100 000 invånare under 2013–2022 delvis förklaras med att det har skett en ökning av medelfolkmängden i dessa åldersspann över tid. Det gäller dock inte unga lagöverträdare i åldrarna 18–20 år, eftersom medelfolkmängden för denna grupp i stället har minskat med 7 procent under perioden. Sammantaget har antalet lagföringsbeslut per 100 000 i åldersgruppen alltså minskat mer än vad som kan förväntas utifrån befolkningsutvecklingen.

Index över lagföringsbeslut per 100 000 invånare

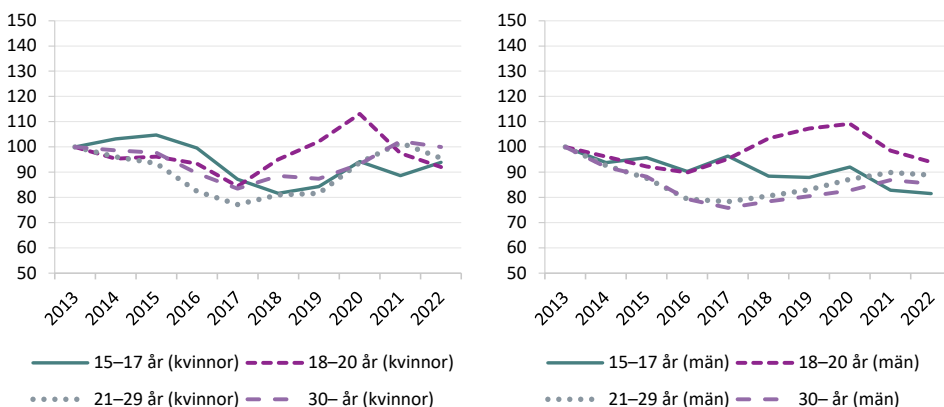
I Figur 5 och 6 visas hur lagföringsbesluten (per 100 000 personer i medelbefolkningen) utvecklades under perioden 2013–2022, för de olika åldersgrupperna. Figuren redovisar inte antalet beslut, utan ett index med värdet 100 för samtliga åldersgrupper vid startåret 2013. Indexet illustrerar den procentuella förändringen jämfört med basåret (2013) under de följande åren. Av indexet framgår att antalet lagföringsbeslut minskat i alla åldersgrupper sedan 2013. För personer i åldersgruppen 15–17 år var indexvärdet 84 under 2022, vilket betyder att antalet lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden har minskat med 16 procent i åldersgruppen jämfört med 2013. För åldersgruppen 18–20 år låg indexvärdet för 2022 på 94, vilket betyder att antalet lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden i gruppen har minskat med 6 procent. För de två åldersgrupperna 21–29 år och 30 år och äldre låg indexvärdet för 2022 på 91 respektive 88, vilket i sin tur betyder att antalet lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden i dessa åldersgrupper har minskat med 9 respektive 12 procent jämfört med 2013. Av Figur 5 framgår det att den något lägre minskningen i åldersgruppen 18–20 år förklaras av att åldersgruppen uppvisade en starkare ökning mot slutet av perioden, åren 2017–2020, jämfört med övriga åldersgrupper.

Figur 5. Index över antalet lagföringsbeslut, efter ålder, per 100 000 i medelbefolkningen, åren 2013–2022 (2013=100).

Figur 6 visar, enligt samma princip, utvecklingen uppdelat på kön. Där framgår det exempelvis att ökningen i åldersgruppen 18–20 år gällde för beslut mot både kvinnor och män 2018–2020, men att ökningen av beslut mot män började redan 2017.

Figur 6. Index över antalet lagföringsbeslut, efter ålder, per 100 000 i medelbefolkningen, åren 2013–2022 (2013=100).

Tidigare lagföringar

Av lagföringsbesluten 2022 avsåg 45 procent, eller 49 188 beslut, personer utan tidigare belastning. Med tidigare belastning avses här lagföringsbeslut (fällande domslut i tingsrätt, meddelade åtalsunderlåtelse eller godkända strafförelägganden) som fattats under de senaste tio åren före det aktuella

lagföringsbeslutet. Lagförda kvinnor har generellt sett ett lägre antal tidigare lagföringar än män som lagförs för brott. Exempelvis stod män för 91 procent av lagföringsbesluten avseende personer med 10 eller fler tidigare lagföringar 2022.

Tabell 6. Antal lagföringsbeslut 2022, efter tidigare lagföringsbeslut och kön.

Tidigare lagföringar	Samtliga, antal	Samtliga, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, procent	Män, antal	Män, procent	Könsfördelning, kvinnor, andel	Könsfördelning, män, andel
0	49 188	45 %	11 274	58 %	37 914	42 %	23 %	77 %
1–2	28 088	25 %	4 363	22 %	23 725	26 %	16 %	84 %
3–4	12 217	11 %	1 638	8 %	10 579	12 %	13 %	87 %
5–9	12 464	11 %	1 365	7 %	11 099	12 %	11 %	89 %
10–	8 565	8 %	788	4 %	7 777	9 %	9 %	91 %
Samtliga	110 522	100 %	19 428	100 %	91 094	100 %	18 %	82 %

Mellan 2021 och 2022 minskade antalet lagföringsbeslut för samtliga kategorier förutom mot de med 3–4 tidigare lagföringsbeslut. För de med 3–4 tidigare lagföringsbeslut sågs en liten ökning med 20 beslut, eller procentuellt oförändrad. Den största andelsmässiga minskningen återfanns i kategorin 10 eller fler tidigare lagföringsbeslut, som minskade med 8 procent, eller 699 beslut, jämfört med 2021. Minskningen var större för kvinnor än för män (19 % respektive 6 %).

Tabell 7. Antal lagföringsbeslut 2022, efter tidigare lagföringsbeslut och kön, samt förändring sedan 2021.

Tidigare lagföringar	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
0	49 188	-82	±0 %	11 274	-70	-1 %	37 914	-12	±0 %
1–2	28 088	-734	-3 %	4 363	-65	-1 %	23 725	-699	-3 %
3–4	12 217	+20	±0 %	1 638	+14	+1 %	10 579	+6	±0 %
5–9	12 464	-119	-1 %	1 365	-65	-5 %	11 099	-54	±0 %
10–	8 565	-699	-8 %	788	-185	-19 %	7 777	-514	-6 %
Samtliga	110 522	-1 614	-1 %	19 428	-371	-2 %	91 094	-1 243	-1 %

Jämfört med 2013 har fördelningen av antalet tidigare lagföringar bland personerna i lagföringsbesluten inneburit vissa förändringar. Det har skett en minskning (4 procentenheter) av andelen lagföringsbeslut mot personer med 10 eller fler tidigare lagföringar, samtidigt som andelarna i de övriga kategorierna har ökat något, eller varit oförändrade.

Tabell 8. Andel lagföringsbeslut 2013 och 2022, efter tidigare lagföringsbeslut och kön, samt förändring i procentenheter.

Tidigare lagföringar	Samtliga, 2013	Samtliga, 2022	Kvinnor, 2013	Kvinnor, 2022	Män, 2013	Män, 2022	Utveckling, procentenheter, samtliga	Utveckling, procentenheter, kvinnor	Utveckling, procentenheter, män
0	43 %	45 %	56 %	58 %	41 %	42 %	+1	+2	+1
1–2	24 %	25 %	22 %	22 %	25 %	26 %	+1	+1	+1
3–4	10 %	11 %	7 %	8 %	11 %	12 %	+1	+1	+1
5–9	11 %	11 %	7 %	7 %	12 %	12 %	±0	±0	+1
10–	11 %	8 %	8 %	4 %	12 %	9 %	-4	-4	-4
Samtliga	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	±0	±0	±0

Påföljdsstrukturen

Med hjälp av lagföringsstatistiken är det möjligt att studera strukturen, omfattningen och utvecklingen av påföljder.

Den sammantaget vanligaste påföljden bland samtliga lagföringsbeslut är böter som erhålls genom domslut eller genom godkänt strafföreläggande. Bötespåföljderna utgjorde 60 procent av huvudpåföljderna i det totala antalet lagföringar 2022. Bötespåföljderna fördelar sig jämnt mellan könen; 60 procent av huvudpåföljderna mot både kvinnor respektive män bestod av böter genom antingen strafföreläggande eller domslut 2022.

Böter var även den vanligaste påföljden i alla åldersgrupper över 17 år, 62–70 procent av huvudpåföljderna, beroende på åldersgrupp. Endast i den yngsta åldersgruppen, 15–17-åringar, var andelen bötespåföljder av samtliga lagföringsbeslut lägre (36 %), vilket delvis kan förklaras av att personer under 18 år ofta döms till de särskilda ungdomspåföljder som finns för unga lagöverträdare.

Jämfört med 2013 har påföljdsstrukturen ändrats något. De största förändringarna är att andelen bötespåföljder totalt sett (böter i domslut och strafförelägganden) har ökat med 5 procentenheter, medan andelen åtalsunderlåtelse har minskat med 7 procentenheter. I övrigt är förändringarna i andelar relativt små.

Tabell 9. Andel lagföringsbeslut 2013 och 2022, efter huvudpåföljd och kön, samt förändring i procentenheter.

Påföljd	Samtliga, 2013	Samtliga, 2022	Kvinnor, 2013	Kvinnor, 2022	Män, 2013	Män, 2022	Utveckling, procent- enheter, samtliga	Utveckling, procent- enheter, kvinnor	Utveckling, procent- enheter, män
Böter	54 %	60 %	55 %	60 %	54 %	60 %	+5	+5	+5
Åtalsunderlåtelse	15 %	8 %	18 %	11 %	15 %	8 %	-7	-7	-7
Fängelse	10 %	11 %	4 %	5 %	11 %	12 %	+2	+1	+2
Villkorlig dom	11 %	12 %	14 %	15 %	10 %	11 %	+1	+1	+1
Övriga påföljder	10 %	9 %	10 %	8 %	10 %	9 %	-1	-1	-1
Samtliga	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	±0	±0	±0

Det finns vissa könsskillnader i påföljdsstrukturen mellan män och kvinnor. I lagföringsbeslut mot kvinnor är andelen fängelsepåföljder hälften så stor jämfört med besluten mot män, medan andelen åtalsunderlåtelser och villkorliga domar är något större. Det hänger bland annat samman med skillnader i den lagförda brottsligheten hos män och kvinnor. Jämfört med 2013 har påföljdsutvecklingen för beslut mot kvinnor och mot män dock varit likartad.

Påföljder i domslut

Fängelse

År 2022 utgjorde fängelse huvudpåföljd i 12 327 domslut. Det är en ökning med 275 domslut, eller 2 procent, jämfört med 2021. Både domslut mot kvinnor och män ökade med 7 respektive 268 beslut, eller 1 respektive 2 procent.

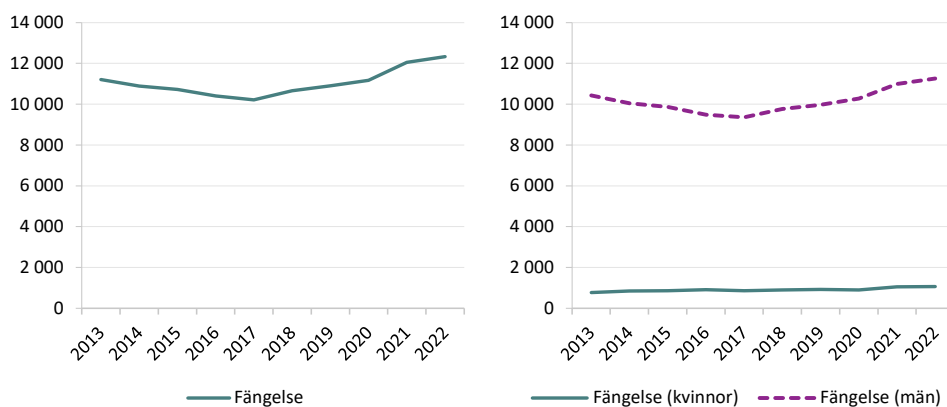
Tabell 10. Antal domslut med fängelse som huvudpåföljd 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Påföljd	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Fängelse	12 327	+275	+2 %	1 065	+7	+1 %	11 262	+268	+2 %

Mellan 2013 och 2017 minskade antalet domslut med fängelse som huvudpåföljd i tingsrätt kontinuerligt, men ökade därefter fram till 2022. Totalt har fängelse som huvudpåföljd mot män ökat med 827 domslut, eller 8 procent, jämfört med 2013. Antalet domslut mot kvinnor med fängelse

som huvudpåföljd har ökat med 288 domslut, eller 37 procent, jämfört med 2013.

Figur 7. Antal domslut om fängelse, samt uppdelat på kön, åren 2013–2022.

Av de som dömdes till fängelse 2022 var de antalsmässigt största brottstyperna (huvudbrott) trafikbrott (20 %), framför allt grovt rattfylleri, brott mot person (20 %), framför allt misshandel, och narkotikabrott (21 %), framför allt narkotikabrott som inte varit ringa.

Ser man till de lagföringsbeslut som avsåg grovt rattfylleri blev påföljden fängelse i 57 procent av besluten. Motsvarande andel för lagföringsbeslut gällande narkotikabrott (inklusive grovt och synnerligen grovt narkotikabrott) var 45 procent och för misshandel (inklusive grov och synnerligen grov misshandel) 24 procent.

Rättspsykiatrisk vård

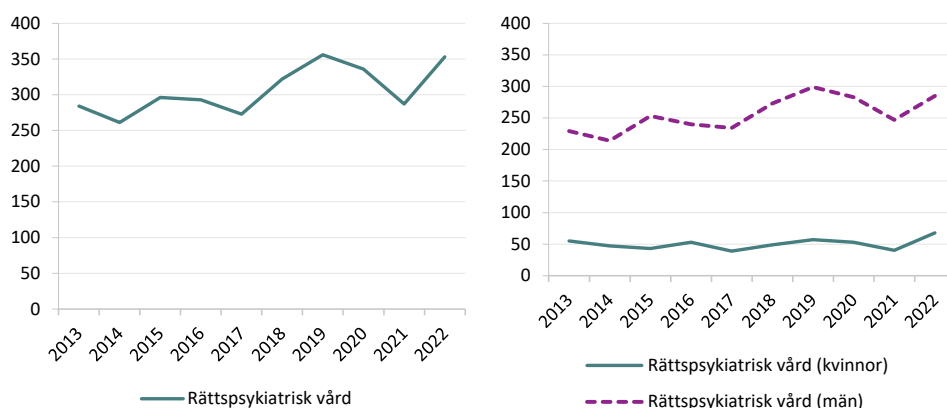
Rättspsykiatrisk vård var huvudpåföljd i 353 domslut 2022, varav 68 mot kvinnor och 285 mot män. Jämfört med 2021 var det en ökning med 66 domslut, eller 23 procent. En majoritet av domsluten (258 domslut, eller 73 %) avsåg rättspsykiatrisk vård med utskrivningsprövning.

Tabell 11. Antal domslut med rättspsykiatrisk vård som huvudpåföljd 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Påföljd	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Rättspsykiatrisk vård	353	+66	+23 %	68	+28	+70 %	285	+38	+15 %
Rättspsykiatrisk vård med utskrivningsprövning	258	+32	+14 %	42	+14	+50 %	216	+18	+9 %

Jämfört med 2013 har antalet domslut med rättspsykiatrisk vård som huvudpåföljd ökat med 69 beslut, eller 24 procent. Ökningen ses för både kvinnor och män som ökat med 13 respektive 56 beslut, eller 24 respektive 24 procent under perioden. Det låga antalet domslut med huvudpåföljden rättspsykiatrisk vård leder till att antalsmässigt små förändringar kan ge stora procentuella variationer mellan åren.

Figur 8. Antal domslut om rättspsykiatrisk vård, samt uppdelat på kön, åren 2013–2022.

Skyddstillsyn

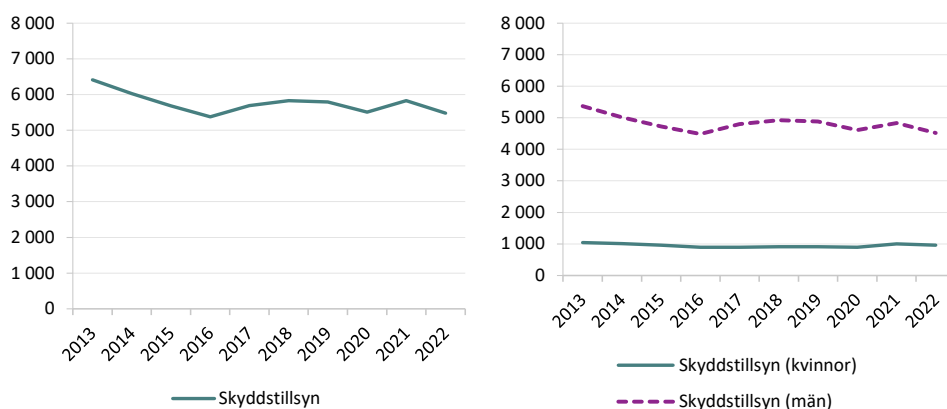
Antalet domslut med huvudpåföljden skyddstillsyn uppgick 2022 till 5 479 beslut, vilket var en minskning med 353 domslut, eller 6 procent, jämfört med 2021. Vid 1 112 domslut, eller 20 procent av domarna 2022, dömde tingsrätten till skyddstillsyn förenat med samhällstjänst. Vid 382 domslut, eller 7 procent, utdömdes påföljden i kombination med föreskrift om kontraktsvård, och i 225 domslut, eller 4 procent, utdömdes skyddstillsyn förenat med fängelse.

Tabell 12. Antal domslut med skyddstillsyn som huvudpåföljd 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Påföljd	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Skyddstillsyn	5 479	-353	-6 %	961	-38	-4 %	4 518	-315	-7 %
Skyddstillsyn med fängelse	225	-25	-10 %	28	+3	+12 %	197	-28	-12 %
Skyddstillsyn med kontraktsvård	382	-80	-17 %	55	+4	+8 %	327	-84	-20 %
Skyddstillsyn med samhällstjänst	1 112	+25	+2 %	138	±0	±0 %	974	+25	+3 %

Jämfört med 2013 har antalet domslut gällande skyddstillsyn minskat med 935 beslut, eller 15 procent. Antalet domslut gällande skyddstillsyn med föreskrift om kontraktsvård har minskat med 500 domslut (-57 %) jämfört med 2013. Det gäller även skyddstillsyn kombinerat med samhällstjänst, som har minskat med 183 domslut (-14 %). Antalet domslut i kombination med fängelse har däremot ökat med 78 domslut, eller 53 procent, jämfört med 2013.

Figur 9. Antal domslut om skyddstillsyn, samt uppdelat på kön, åren 2013–2022.

Villkorlig dom

Antalet domar med huvudpåföljden villkorlig dom uppgick 2022 till totalt 11 387 domslut, vilket var en ökning med 416 domslut, eller 4 procent, jämfört med året innan. Antalet domslut med huvudpåföljden villkorlig dom

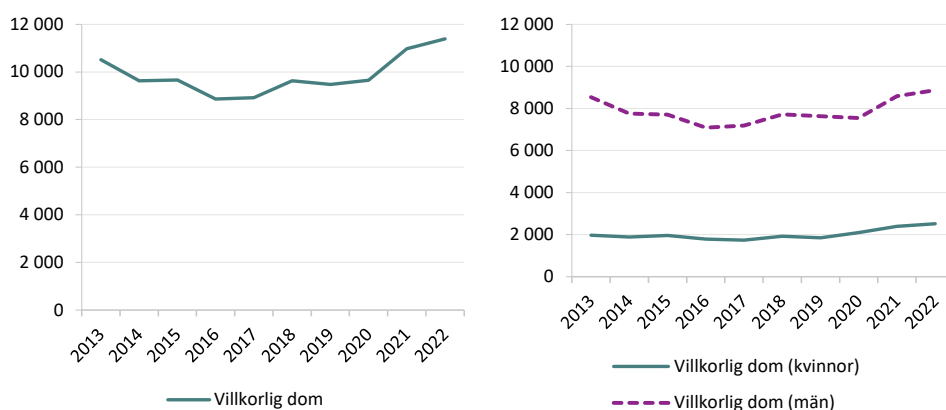
i kombination med samhällstjänst uppgick i sin tur till 3 163 under 2022, vilket motsvarade 28 procent av samtliga domslut med villkorlig dom som huvudpåföljd under året.

Tabell 13. Antal domslut med villkorlig dom som huvudpåföljd 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Påföljd	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Villkorlig dom	11 387	+416	+4 %	2 520	+130	+5 %	8 867	+286	+3 %
Villkorlig dom med samhällstjänst	3 136	-52	-2 %	452	+35	+8 %	2 684	-87	-3 %

Jämfört med 2013 har antalet ökat med 875 domslut, vilket motsvarar en ökning med 8 procent. Ökningen var större för domslut mot kvinnor än för domslut mot män. Domslut mot kvinnor ökade under perioden med 546 beslut, eller 28 procent, och domslut mot män ökade med 330 beslut, eller 4 procent.

Figur 10. Antal domslut om villkorlig dom, samt uppdelat på kön, åren 2013–2022.

Böter

År 2022 fattades 42 906 domslut med huvudpåföljden böter⁵. Det var en ökning med 1 701 domslut, eller 4 procent, jämfört med året innan.

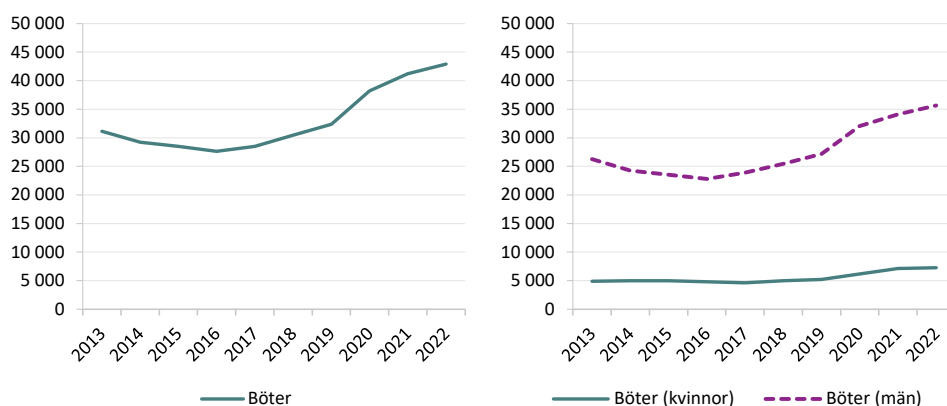
⁵ Med böter avses här dagsböter, penningböter och normerande böter.

Tabell 14. Antal domslut med böter som huvudpåföljd 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Påföljd	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Böter	42 906	+1 701	+4 %	7 252	+145	+2 %	35 654	+1 556	+5 %

Jämfört med 2013 har antalet ökat med 11 744 domslut, eller 38 procent. Domsluten mot såväl kvinnor som män ökade med 48 respektive 36 procent, eller 2 355 respektive 9 389 domslut, jämfört med 2013.

Figur 11. Antal domslut om böter, samt uppdelat på kön, åren 2013–2022.

Ungdomspåföljder

Sluten ungdomsvård utgör sedan 1999 ett alternativ till fängelse för ungdomar. År 2022 utgjorde sluten ungdomsvård huvudpåföljd i 59 domslut rörande ungdomar i åldern 15–20 år. Jämfört med 2021, då tingsrätterna dömde till sluten ungdomsvård i 69 fall, innebär det en liten minskning med 10 beslut, eller 14 procent.

I genomsnitt dömdes ungdomar 2022 till sluten ungdomsvård i 14,1 månader (cirka 14 månader och 4 dagar), vilket är en minskning med 0,4 månader jämfört med 2021. I 12 procent av domsluten utgjordes huvudbrotten av olika typer av tillgreppsbrott (framför allt rån), i 44 procent av brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB) (framför allt mord och dråp⁶

⁶ Även försök, förberedelse, stämpling, medhjälp, anstiftan, underlåtelse att avslöja och underlåtelse att hindra är inkluderade i respektive brott.

respektive grov misshandel) och i 8 procent av någon form av narkotikabrott.

Ungdomsvård och ungdomstjänst infördes 2007 som nya ungdomspåföljder, och ersatte till viss del den tidigare ungdomspåföljden ungdomstjänst inom ramen för vård inom socialtjänsten. År 2022 hade 1 649 domslut huvudpåföljden ungdomsvård och 1 256 domslut huvudpåföljden ungdomstjänst.

Ungdomsövervakning tillkom som ytterligare ungdomspåföljd 2021. Påföljden kan omfatta så kallad hemarrest eller förbud mot att vistas på vissa platser vid vissa tidpunkter. Den är därmed mer ingripande än ungdomsvård och ungdomstjänst men inte lika ingripande som slutna ungdomsvård. År 2022 hade 73 domslut huvudpåföljden ungdomsövervakning, 5 mot kvinnor och 68 mot män.

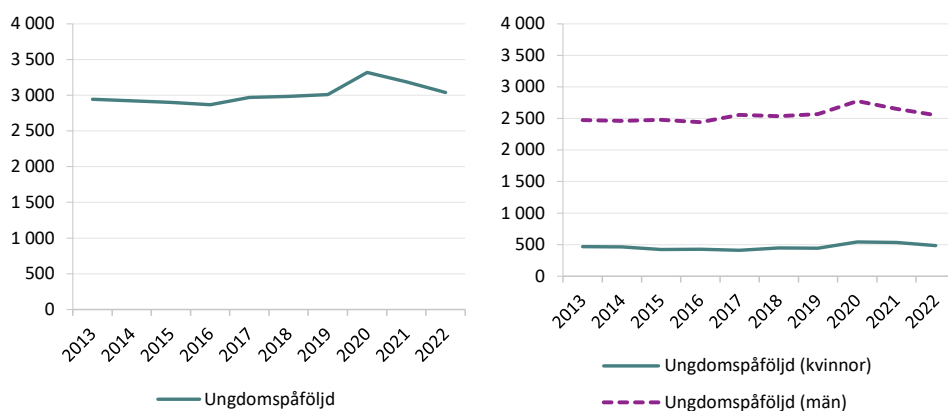
Jämfört med 2021 minskade antalet domslut med någon typ av ungdomspåföljd med 5 procent, eller 149 beslut. Både domslut mot kvinnor och domslut mot män minskade, med 9 respektive 4 procent, eller 50 respektive 98 domslut.

Tabell 15. Antal domslut med ungdomspåföljd som huvudpåföljd 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Påföljd	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Samtliga ungdomspåföljder	3 037	-149	-5 %	483	-50	-9 %	2 554	-98	-4 %
Sluten ungdomsvård	59	-10	-14 %	4	+1	+33 %	55	-10	-15 %
Ungdomsvård	1 649	-59	-3 %	257	-21	-8 %	1 392	-38	-3 %
Ungdomstjänst	1 256	-98	-7 %	217	-31	-13 %	1 039	-67	-6 %
Ungdomsövervakning	73	+18	+33 %	5	+1	+25 %	68	+17	+33 %

Jämfört med 2013 har ungdomspåföljderna sammantaget ökat med 95 domslut, eller 3 procent. Detta trots att domslut med ungdomstjänst som huvudpåföljd under perioden minskat med 236 domslut, eller 16 procent. Ökningen beror istället på att övriga ungdomspåföljder ökat samt införandet av påföljden ungdomsövervakning. Domslut mot kvinnor kontra män uppvisar en likartad utveckling.

Figur 12. Antal domslut om ungdomspåföljd, samt uppdelat på kön, åren 2013–2022.

Lagföringar genom åklagarbeslut

Sammanlagt minskade strafföreläggandena och åtalsunderlåtelseerna med 3 669 beslut, eller 10 procent, jämfört med 2021. De minskade mot kvinnor med 618 beslut, eller 8 procent, och minskade mot män med 3 051 beslut, eller 10 procent.

År 2022 meddelade åklagarna 9 136 åtalsunderlåtelse, vilket är en minskning med 1 518 beslut, eller 14 procent, jämfört med året innan. Åtalsunderlåtelse mot kvinnor minskade med 168 beslut, eller 7 procent, och åtalsunderlåtelse mot män minskade med 1 350 beslut, eller 16 procent. Jämfört med 2013 har antalet meddelade åtalsunderlåtelse minskat med 8 460 beslut, eller 48 procent.

Åtalsunderlåtelse är den vanligaste påföljden efter böter i åldersgruppen 15–17 år. Denna lagföringstyp stod för 33 procent av alla lagföringsbeslut i åldersgruppen under 2022. De flesta (95 %) av de åtalsunderlåtelse som meddelades ungdomar under 18 år var straffvarning, det vill säga åtalsunderlåtelse som meddelats enligt 17 § lagen (1964:67) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL). År 2022 meddelades 2 811 beslut om straffvarning mot personer i åldersgruppen 15–17 år, vilket är en ökning med 285 beslut jämfört med 2021.

I de övriga åldersgrupperna över 17 år stod åtalsunderlåtelse för mellan 4 och 7 procent av alla lagföringsbeslut. Den vanligaste typen (91 %) av samtliga åtalsunderlåtelse som meddelats dessa åldersgrupper var åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. 7 § 1 st. 3 p. rättegångsbalken (RB). Det innebär att åtalsunderlåtelse meddelats för att den misstänkta personen även

begått andra brott, och att det utöver påföljden för dessa brott inte krävs ytterligare påföljd för det aktuella brottet.

Antalet utfärdade och godkända strafförelägganden uppgick 2022 till 24 750 beslut, en minskning med 2 151 beslut, eller 8 procent, jämfört med 2021. Jämfört med 2013 har antalet strafförelägganden minskat med 9 920 beslut, eller 29 procent.

År 2022 godkändes 1 537 strafförelägganden med huvudpåföljden villkorlig dom, vilket motsvarar 6 procent av samtliga godkända strafförelägganden.

Fängelsetid

Under 2022 utdömdes fängelse i totalt 12 566 domslut.⁷ I 42 procent av fängelsedomarna dömdes personen till en strafftid på högst 2 månader. I ytterligare 19 procent av domarna dömdes personen till fängelsestraff om mer än 2 och högst 6 månader. Sammantaget utdömdes således en strafftid på högst 6 månader i 61 procent av domsluten med påföljden fängelse 2022. I resterande 39 procent av domsluten dömdes strafftider på över 6 månader. Därutöver dömdes 23 personer, 1 kvinna och 21 män, till livstids fängelse.

Tabell 16. Antal domslut om fängelse 2022, efter strafftid och kön.

Fängelsetid	Samtliga, antal	Samtliga, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, procent	Män, antal	Män, procent	Könsfördelning, kvinnor, andel	Könsfördelning, män, andel
Högst 1 månad	3 726	30 %	411	38 %	3 315	29 %	11 %	89 %
Mer än 1, högst 2 månader	1 606	13 %	166	15 %	1 440	13 %	10 %	90 %
Mer än 2, högst 6 månader	2 383	19 %	171	16 %	2 212	19 %	7 %	93 %
Mer än 6, högst 24 månader	2 865	23 %	220	20 %	2 645	23 %	8 %	92 %
Mer än 24 månader	1 976	16 %	125	11 %	1 851	16 %	6 %	94 %
Samtliga	12 566	100 %	1 093	100 %	11 463	100 %	9 %	91 %

Jämfört med 2021 har det totala antalet fängelsedomar ökat med 256 domslut, eller 2 procent. Ökningen återfinns framför allt i strafftidsintervallen högst 1 månads fängelse och mer än 24 månaders fängelse som båda ökat med 6 procent, eller 212 respektive 115 beslut.

⁷ Här redovisas alla domslut med påföljden fängelse (inkluderat skyddstillsyn med fängelse) oberoende av om påföljden är huvudpåföljd eller inte.

Tabell 17. Antal domslut om fängelse 2022, efter strafftid och kön, samt förändring sedan 2021.

Fängelsestid	Samtliga , antal	Samtliga , för- ändring mot 2021, antal	Samtliga , för- ändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, för- ändring mot 2021, antal	Kvinnor, för- ändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, för- ändring mot 2021, antal	Män, för- ändring mot 2021, procent
Högst 1 månad	3 726	+212	+6 %	411	-29	-7 %	3 315	+241	+8 %
Mer än 1, högst 2 månader	1 606	-85	-5 %	166	-18	-10 %	1 440	-67	-4 %
Mer än 2, högst 6 månader	2 383	+38	+2 %	171	+12	+8 %	2 212	+26	+1 %
Mer än 6, högst 24 månader	2 865	-34	-1 %	220	+34	+18 %	2 645	-68	-3 %
Mer än 24 månader	1 976	+115	+6 %	125	+10	+9 %	1 851	+105	+6 %
Samtliga	12 566	+256	+2 %	1 093	+9	+1 %	11 463	+237	+2 %

Jämfört med 2013 har antalet fängelsedomar totalt sett ökat med 1 195 domslut, eller 11 procent. Ökningar har skett bland fängelsedomslut med strafftidsintervall om högst 1 månad och mer än 6 månaders fängelse. Den största ökningen var för fängelsestraff i intervallet mer än 24 månader, som har ökat med 1 135 beslut, eller 135 procent, jämfört med 2013.

Andelen utdömda fängelsestraff på mer än 24 månader har därmed ökat med 8 procentenheter. Den största andelsmässiga minskningen har varit för domslut med fängelsestraff i intervallen mer än 1 till högst 2 månader samt mer än 2 månader till högst 6 månader, som minskat med 4 procentenheter vardera.

Domslut med livstids fängelse uppgick till 23 domslut 2022, vilket kan jämföras med 6 domslut 2013. Antalet domslut med livstids fängelse uppvisar stora årsvisa variationer under tioårsperioden. Uppdelat på femårsperioder var antalet livstidsdomar i genomsnitt 11 domslut per år 2013–2017, och i genomsnitt 19 domslut per år 2018–2022.

Eftersom 91 procent av samtliga domslut med påföljden fängelse under 2021 avsåg män, är fördelningen av strafftider för domslut mot män väldigt lik fördelningen för samtliga domslut. För domslut mot kvinnor är andelarna högre för kategorier med lägre strafftider.

Tabell 18. Andel domslut om fängelse 2013 och 2022, efter strafftid och kön, samt förändring i procentenheter.

Fängelsetid	Samtliga, 2013	Samtliga, 2022	Kvinnor, 2013	Kvinnor, 2022	Män, 2013	Män, 2022	Utveckling, procent- enheter, samtliga	Utveckling, procent- enheter, kvinnor	Utveckling, procent- enheter, män
Högst 1 månad	31 %	30 %	39 %	38 %	31 %	29 %	-2	-2	-2
Mer än 1, högst 2 månader	16 %	13 %	21 %	15 %	16 %	13 %	-4	-5	-4
Mer än 2, högst 6 månader	23 %	19 %	18 %	16 %	24 %	19 %	-4	-2	-5
Mer än 6, högst 24 månader	21 %	23 %	16 %	20 %	22 %	23 %	+1	+4	+1
Mer än 24 månader	7 %	16 %	6 %	11 %	7 %	16 %	+8	+5	+9
Samtliga	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	±0	±0	±0

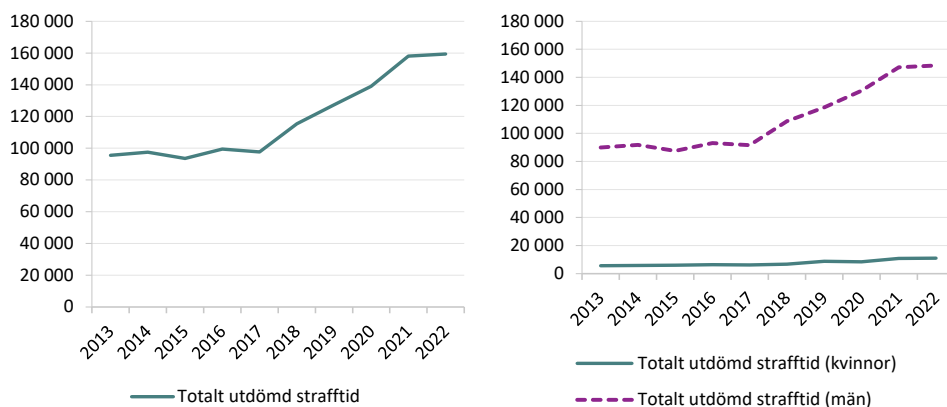
Generellt bör man tänka på att straffmätningen vid utdömande av fängelse styrs av många faktorer, såsom brottens allvarlighetsgrad, tidigare belastning och personens ålder. När det gäller unga lagöverträdare ska domstolarna i så stor utsträckning som möjligt undvika fängelsepåföljd, och om möjligt döma till alternativa påföljder. För ungdomar finns exempelvis påföljden slutna ungdomsvård som alternativ till fängelse. År 2022 var det ingen i åldern 15–17 år som dömdes till fängelse.

Total utdömd strafftid

Den totala utdömda strafftiden, eller den så kallade straffmassan⁸, har ökat med 1 432 månader, från 157 994 månader 2021 till 159 427 månader 2022. Det motsvarar en ökning med 1 procent. Sett till den senaste tioårsperioden var utvecklingen till en början stabil men ökade tydligt under åren 2018–2021. Jämfört med 2017 har den totala utdömda strafftiden ökat med 63 procent. Merparten (93 %) av den totala utdömda strafftiden 2022 avsåg fängelsedomar mot män, en fördelning som varit densamma under den senaste tioårsperioden. Utvecklingen bör ses mot bakgrund av de straffskärpningar som genomförts de senaste åren.

⁸ Med straffmassa avses här det totala antalet fängelsemånader som dömts ut under ett år, i samtliga domslut med påföljden fängelse (exklusive livstidsdömda).

Figur 13. Den totalt utdömda strafftiden i månader (exklusive livstidsdömda), samt uppdelat på kön, åren 2013–2022.

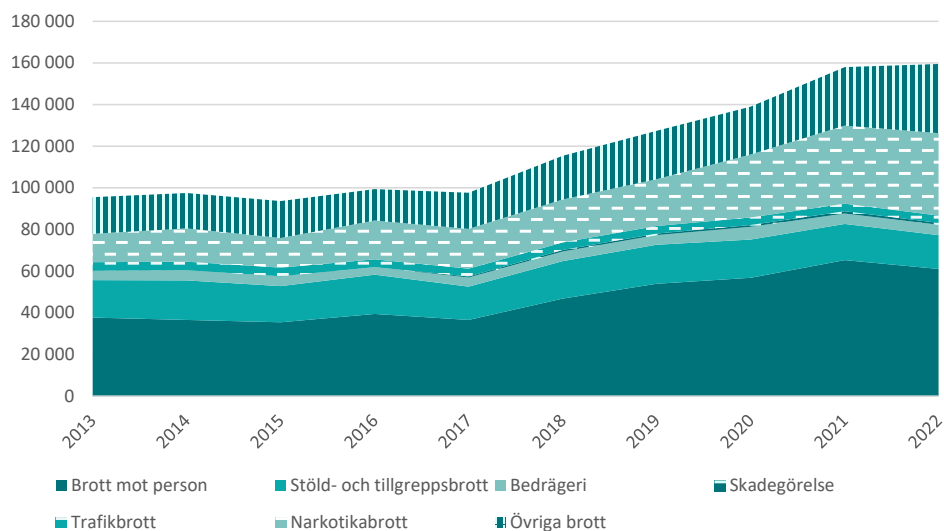
Om man ser till vilka brottskategorier som varit huvudbrott vid de utdömda fängelsemånaderna så utgör brott mot person störst andel (38 %) 2022. Jämfört med 2021 finns de största antalsmässiga ökningarna i kategorierna övriga brott och narkotikabrott, som ökat med 5 132 månader respektive 2 051 månader, eller 18 procent respektive 5 procent. De största ökningarna inom brottskategorin övriga brott gäller rubriceringarna grovt sabotage mot blåljusverksamhet, som ökat från ingen utdömd fängelsestid 2021 till 2 141 månader 2022, samt grovt vapenbrott (inklusive synnerligen grovt vapenbrott) som ökat från 5 726 månader 2021 till 7 950 månader 2022.

Den största minskningen ses för brott mot person som minskat med 4 261 månader, eller 7 procent, jämfört med 2021. Jämfört med 2013 uppvisar narkotikabrott och brott mot person störst ökning med 25 850 månader respektive 23 310 månader, eller 190 procent respektive 62 procent.

Den andelsmässigt största ökningen har dock skett för skadegörelsebrott som ökat från 103 månader till 900 månader (774 %). Trots det är skadegörelsebrott den minsta brottskategorin (1 %) i förhållande till utdömd fängelsestid 2022. Stöldbrotten och trafikbrotten uppvisar dock motsatt utveckling och minskade i stället med 1 673 månader respektive 635 månader, eller 9 procent respektive 15 procent, jämfört med 2013.

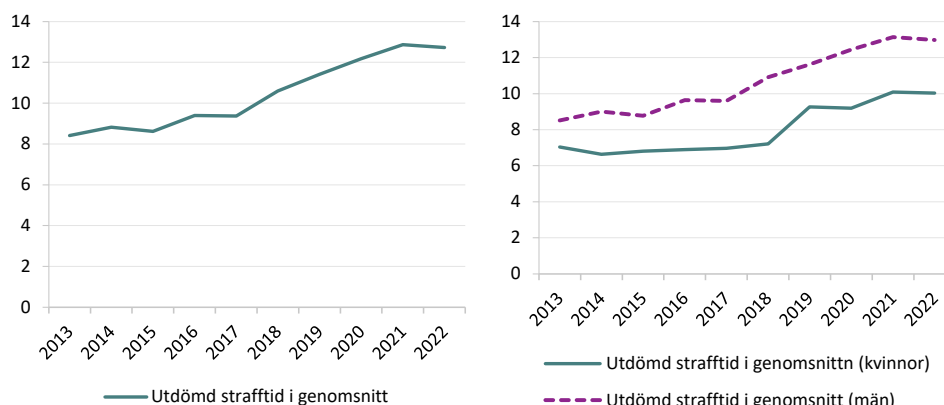
Figur 14. Den totalt utdömda strafftiden i månader (exklusive livstidsdömda), efter huvudbrott, åren 2013–2022.

Genomsnittlig strafftid

Den genomsnittliga strafftiden 2022 var 12,7 månader (cirka 12 månader och 21 dagar), vilket är en minskning med 1 procent, eller 0,1 månader, jämfört med 2021. Jämfört med 2013 har den genomsnittliga strafftiden ökat med 51 procent, eller 4,3 månader. Genomsnittstiden varierade mellan 8,4 och 9,4 månader under perioden 2013–2017, men har under de senaste fyra åren ökat till en högre nivå.

Figur 15. Genomsnittligt utdömd strafftid i månader (exklusive livstidsdömda), samt uppdelat på kön, åren 2013–2022.

Utvecklingen av den genomsnittliga strafftiden påverkas av förändringar i de utdömda strafftiderna. Den ökade genomsnittstiden 2018–2021 kan

förklaras av en minskning av domsluten med kortare strafftider, i kombination med att fler domslut med längre strafftider dömdes ut under perioden. Utvecklingen bör ses mot bakgrund av de straffskärpningar som genomförts de senaste åren.

Brottsstrukturen

Trafikbrott är den enskilt vanligaste brottskategorin bland huvudbrotten vid lagföringar. År 2022 utgjorde trafikbrott 29 procent av huvudbrotten i samtliga lagföringsbeslut. Därefter kommer narkotikabrott som omfattade 28 procent av alla huvudbrott i lagföringsbesluten 2022. Stöld- och tillgreppsbrott (8 kap. BrB), som också är en vanlig brottskategori, utgjorde 14 procent av huvudbrotten i lagföringsbesluten 2022.

Brott mot person (3–7 kap. BrB) omfattade 9 procent av samtliga huvudbrott i lagföringsbesluten under 2022 och bedrägeri och skadegörelse utgjorde 2 procent vardera. I kategorin övriga brott ingår dels övriga brott i brottsbalken (10–11 kap. och 13–22 kap. BrB), dels brott enligt specialstraffrättslig lagstiftning.

Strukturen är något olika mellan könen. För lagföringsbeslut mot kvinnor 2021 var den vanligaste brottskategorin stöld- och tillgreppsbrott (28 %) följt av trafikbrott (23 %), medan det för beslut mot män var vanligast med trafikbrott (30 %) följt av narkotikabrott (29 %).

Om man jämför brottsstrukturen (avseende huvudbrott för sju övergripande brottskategorier) för lagföringar 2013 och 2022, framgår det att andelen lagföringsbeslut för narkotikabrott har ökat. Narkotikabrott är liksom trafikbrott typiska spaningsbrott, som i stor utsträckning påverkas av polisens resurser och prioriteringar. Tillsammans stod narkotikabrott och trafikbrott för drygt hälften (57 %) av alla lagföringsbeslut 2022, vilket kan jämföras med 2013, då de utgjorde 49 procent av alla beslut. De största minskningarna, jämfört med 2013, återfinns bland lagföringsbeslut gällande stöld- och tillgreppsbrott, som har minskat med 5 procentenheter. De största ökningarna gäller lagföringsbeslut om narkotikabrott som ökat med 10 procentenheter.

Tabell 19. Andel lagföringsbeslut 2013 och 2022, efter huvudbrott och kön, samt förändring i procentenheter.

Brottskategori	Samtliga, 2013	Samtliga, 2022	Kvinnor, 2013	Kvinnor, 2022	Män, 2013	Män, 2022	Utveckling, procent- enheter, samtliga	Utveckling, procent- enheter, kvinnor	Utveckling, procent- enheter, män
Brott mot person	11 %	9 %	9 %	7 %	11 %	10 %	-1	-2	-1
Stöld- och tillgreppsbrott	19 %	14 %	37 %	28 %	16 %	11 %	-5	-9	-5
Bedrägeri	2 %	2 %	3 %	3 %	2 %	2 %	±0	±0	±0
Skadegörelse	2 %	2 %	1 %	1 %	2 %	2 %	±0	±0	-1
Trafikbrott	32 %	29 %	22 %	23 %	33 %	30 %	-3	+1	-3
Narkotikabrott	18 %	28 %	14 %	22 %	18 %	29 %	+10	+8	+11
Övriga brott	16 %	17 %	15 %	16 %	17 %	17 %	±0	+2	±0
Samtliga	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	±0	±0	±0

Brottskategoriernas utveckling

Jämfört med 2021 minskade antalet lagföringsbeslut med huvudbrott inom brottskategorierna brott mot person, stöld- och tillgreppsbrott, skadegörelse och trafikbrott. Den största minskningen mellan 2021 och 2022 avsåg lagföringar om stöld- och tillgreppsbrott som minskade med 1 247 beslut, eller 7 procent. För lagföringsbeslut med huvudbrott inom brottskategorierna bedrägeri och narkotikabrott ökade antalet beslut 2022 jämfört med 2021. Den största antalsmässiga ökningen avsåg lagföringar om narkotikabrott som ökade med 1 169 beslut, eller 4 procent.

Tabell 20. Antal lagföringsbeslut 2022, efter huvudbrott och kön, samt förändring sedan 2021.

Brottskategori	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Brott mot person	10 171	-642	-6 %	1 377	-89	-6 %	8 794	-553	-6 %
Stöld- och tillgreppsbrott	15 482	-1 247	-7 %	5 435	-342	-6 %	10 047	-905	-8 %
Bedrägeri	2 124	+97	+5 %	505	+28	+6 %	1 619	+69	+4 %
Skadegörelse	1 777	-336	-16 %	220	-49	-18 %	1 557	-287	-16 %
Trafikbrott	31 702	-672	-2 %	4 422	-137	-3 %	27 280	-535	-2 %
Narkotikabrott	30 861	+1 169	+4 %	4 282	+63	+1 %	26 579	+1 106	+4 %
Övriga brott	18 405	+17	±0 %	3 187	+155	+5 %	15 218	-138	-1 %
Samtliga	110 522	-1 614	-1 %	19 428	-371	-2 %	91 094	-1 243	-1 %

I ett tioårsperspektiv var den enda ökande kategorin narkotikabrott, som har ökat med 49 procent, eller 10 096 beslut, jämfört med 2013.

Den största antalsmässiga minskningen jämfört med 2013 ses för tillgreppsbrotten, som minskat med 7 065 beslut, eller 31 procent. Även trafikbrotten uppvisar en stor antalsmässig minskning. Brott mot trafikbrottslagen har minskat med 2 177 beslut, eller 9 procent, och trafikförordningen har minskat med 2 885 beslut, eller 22 procent. Att brott mot trafikförordningen har minskat i större utsträckning är delvis en följd av att fler sådana brott än tidigare lagförs genom föreläggande om ordningsbot, och därmed inte redovisas i lagföringsstatistiken.⁹

I tolkningen av resultaten bör man tänka på att narkotikabrott och trafikbrott samt vissa tillgreppsbrott såsom ringa stöld i butik är så kallade spaningsbrott, vilket innebär att den anmälda brottslighetens omfattning är beroende av myndighetsprioriteringar. Hur många brott som upptäcks och lagförs beror således i hög grad på hur stora resurser som myndigheter och andra aktörer lägger ner på att beivra denna typ av brottslighet.

Vidare bör man tänka på att antalet lagföringsbeslut kan påverkas av förändringar i praxis gällande hur olika brott lagförs. Om till exempel ordningsbotsförelägganden eller företagsbot tillämpas i högre grad för vissa brott, kommer det att medföra minskningar, eftersom dessa typer av beslut inte redovisas i statistiken.

Utvecklingen för vissa brottstyper

Nedan redovisas utvecklingen av antalet lagföringsbeslut för ett urval brottstyper. När utvecklingen följs för antalsmässigt små brottstyper, bör man tänka på att även små förändringar i antal kan resultera i stora procentuella upp- och nedgångar. Det är således inte ovanligt att den procentuella utvecklingen vid mindre brottstyper visar relativt kraftiga årliga variationer.

Brott mot person

Med brott mot person avses brott som regleras i 3–7 kapitlet i brottsbalken. För denna brottskategori redovisas här nivå och utveckling för brottstyperna dödligt våld, misshandel, fridskränkingsbrott och olaga förföljelse, sexualbrott och våldtäkt. Den senaste redovisningen av antalet anmälda och

---

⁹ Ordningsbotsförelägganden redovisas i separata tabeller, men är inte medräknade i summeringen av antalet lagföringsbeslut, och redovisas inte i denna sammanfattning.

konstaterade fall av dödligt våld finns i publikationen Konstaterade fall av dödligt våld.

Dödligt våld

År 2022 avsåg 214 lagföringsbeslut mord eller dråp som huvudbrott, vilket inkluderar försök, förberedelse och stämpling till brott.

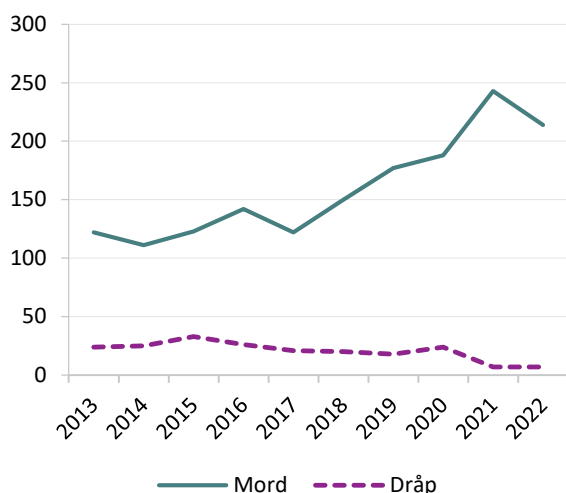
Jämfört med året innan har antalet lagföringsbeslut för mord minskat med 29 beslut, eller 12 procent. Lagföringsbeslut mot kvinnor minskade med 6 beslut, eller 27 procent, och lagföringsbeslut mot män minskade med 23 beslut, eller 10 procent. Antalet lagföringsbeslut med dråp som huvudbrott var oförändrat jämfört med 2021.

Tabell 21. Antal lagföringsbeslut med mord eller dråp som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Mord	214	-29	-12 %	16	-6	-27 %	198	-23	-10 %
Dråp	7	±0	±0 %	2	+1	+100 %	5	-1	-17 %

Jämfört med 2013 har antalet lagföringsbeslut med mord som huvudbrott ökat med 92 beslut, eller 75 procent. Lagföringsbeslut mot kvinnor ökade med 3 beslut, eller 23 procent, och lagföringsbeslut mot män ökade med 89 beslut, eller 82 procent. Lagföringsbeslut där dråp var huvudbrott har minskat med 17 beslut, eller 71 procent jämfört med 2013. Lagföringsbeslut mot kvinnor minskade med 1 beslut, eller 33 procent, och lagföringsbeslut mot män minskade med 16 beslut, eller 76 procent.

Figur 16. Antal lagföringsbeslut med mord eller dråp som huvudbrott, åren 2013–2022.

Misshandel

Den största brottskategorin bland lagföringsbesluten gällande brott mot person är misshandel. År 2022 fattades 3 771 lagföringsbeslut med misshandel (inklusive ringa misshandel) som huvudbrott och 591 lagföringsbeslut med grov misshandel (inklusive synnerligen grov misshandel) som huvudbrott.¹⁰ Det är en minskning jämfört med 2021, med 14 respektive 9 procent. För lagföringsbeslut mot kvinnor är minskningen lägre vad gäller misshandel (9 %, eller 67 beslut) och högre vad gäller grov misshandel (32 %, eller 23 beslut).

Tabell 22. Antal lagföringsbeslut med misshandel eller grov misshandel (inklusive synnerligen grov misshandel) som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

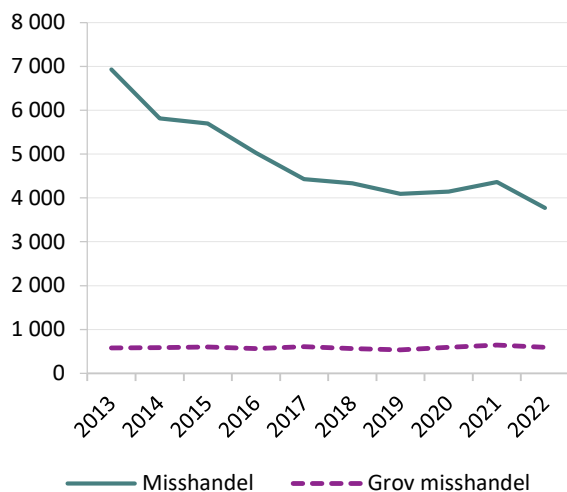
Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Misshandel	3 771	-595	-14 %	652	-67	-9 %	3 119	-528	-14 %
Grov misshandel	591	-56	-9 %	50	-23	-32 %	541	-33	-6 %

Jämfört med 2013 har antalet lagföringsbeslut avseende misshandel minskat med 3 161 beslut, eller 46 procent. Antalet lagföringsbeslut avseende grov misshandel har i stället ökat med 10 beslut, eller 2 procent. Förändringarna

¹⁰ När misshandel anges i den löpande texten avses både ringa brott och normalgraden av brottet, och när grov misshandel anges avses även de synnerligen grova brotten.

jämfört med 2013 har varit procentuellt likartade för beslut mot män respektive kvinnor.

Figur 17. Antal lagföringsbeslut med misshandel eller grov misshandel (inklusive synnerligen grov misshandel) som huvudbrott, åren 2013–2022.

Fridskränkingsbrott och olaga förföljelse

Gärningar kan rubriceras som grov kvinnofridskränkning eller grov fridskränkning enligt 3, 4, 6 eller 12 kapitlet i brottsbalken (exempelvis misshandel, olaga hot, ofredande och sexualbrott) och 24 § lag (1988:688) om kontaktförbud, när de utgjort ett led i en upprepade kränkning. Skillnaden mellan de två brottsrubriceringarna ligger i relationen mellan offer och gärningsperson. Grov kvinnofridskränkning omfattar upprepade brott som begås av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller bor eller har bott med under äktenskapsliknande förhållanden, medan grov fridskränkning omfattar brott som begås av en närstående eller tidigare närstående person till offret.

För olaga förföljelse gäller liksom för fridskränkingsbrotten att flera gärningar ska ha utgjort led i en upprepade kränkning av personens integritet. Skillnaden mot fridsbrotten ligger i att rubriceringen omfattar lindrigare brott och att det inte finns något krav på att handlingarna ska ha varit avsedda att allvarligt skada personens självkänsla.

År 2022 fattades 140 lagföringsbeslut med huvudbrottet grov kvinnofridskränkning och 79 lagföringsbeslut med huvudbrottet grov fridskränkning. Jämfört med 2021 är det en ökning med 13 beslut, eller 10 procent, vad gäller grov kvinnofridskränkning och en ökning med 17 beslut, eller 27 procent, vad gäller grov fridskränkning. För olaga

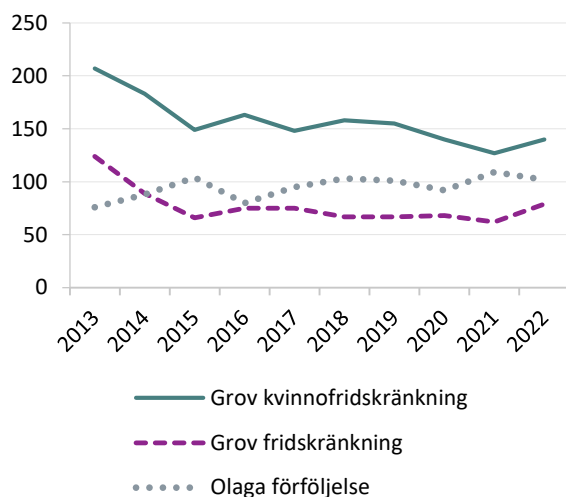
förföljelse fattades 102 lagföringsbeslut 2022. Det är en minskning med 7 beslut, eller 6 procent, jämfört med 2021.

Tabell 23. Antal lagföringsbeslut med grov kvinnofridskränkning, grov fridskränkning eller olaga förföljelse som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Grov kvinnofridskränkning	140	+13	+10 %	-	-	-	140	+13	+10 %
Grov fridskränkning	79	+17	+27 %	14	+8	+133 %	65	+9	+16 %
Olaga förföljelse	102	-7	-6 %	18	-6	-25 %	84	-1	-1 %

Sedan 2013 har antalet lagföringsbeslut gällande grov kvinnofridskränkning minskat med 45 beslut, eller 36 procent. Även antalet lagföringsbeslut avseende grov fridskränkning har minskat med 67 beslut, eller 32 procent, under denna period. Antalet lagföringsbeslut gällande olaga förföljelse har istället ökat med 26 beslut, eller 34 procent. Ökningen för olaga förföljelse utgörs av beslut mot män, som ökat med 27 beslut. Beslut mot kvinnor har minskat med 1 beslut under samma period.

Figur 18. Antal lagföringsbeslut med grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning eller olaga förföljelse som huvudbrott, åren 2013–2022.

Sexualbrott

År 2022 fattades 1 903 lagföringsbeslut gällande sexualbrott, vilket motsvarade en minskning med totalt 168 beslut, eller 8 procent, jämfört med

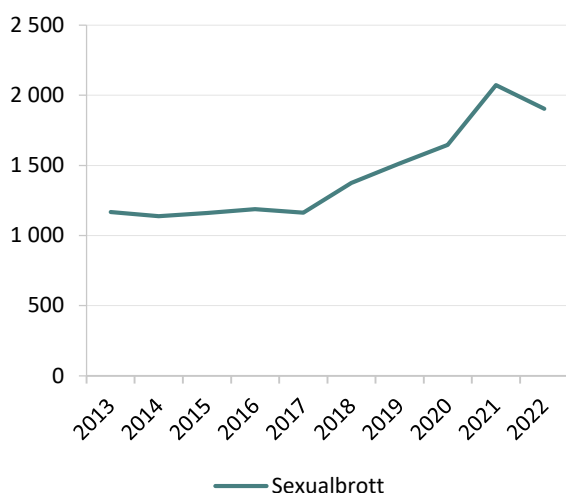
2021. Det fattades 1 880 beslut mot män, en minskning med 165 beslut eller 8 procent, jämfört med 2021. Endast 23 lagföringsbeslut fattades mot kvinnor (en minskning med 3 beslut).

Tabell 24. Antal lagföringsbeslut med sexualbrott som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Sexualbrott	1 903	-168	-8 %	23	-3	-12 %	1 880	-165	-8 %

Jämfört med 2013 har antalet lagföringsbeslut för sexualbrott totalt sett ökat med 736 beslut, eller 63 procent.

Figur 19. Antal lagföringsbeslut med sexualbrott som huvudbrott, åren 2013–2022.

Våldtäkt

Av samtliga lagföringsbeslut gällande sexualbrott 2022 avsåg 272 beslut våldtäkt som huvudbrott. Det var en minskning med 25 beslut, eller 8 procent, jämfört med 2021. År 2022 fattades 32 lagföringsbeslut gällande grov våldtäkt, vilket motsvarar en ökning med 11 beslut. Det fattades även 21 lagföringsbeslut för oaktsam våldtäkt.

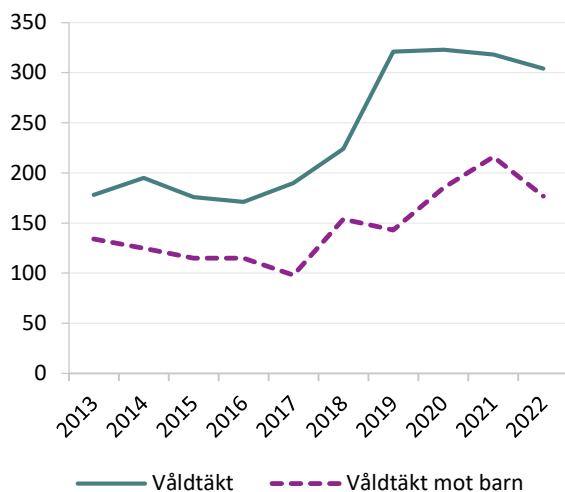
För lagföringsbeslut med våldtäkt mot barn eller grov våldtäkt mot barn som huvudbrott fattades 152 respektive 25 beslut 2021. Det var jämfört med 2021 en minskning med 11 respektive 28 beslut. Näst intill samtliga lagföringsbeslut gällande våldtäkt fattades mot män 2022.

Tabell 25. Antal lagföringsbeslut med våldtäktsbrott som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Våldtäkt	272	-25	-8 %	1	±0	±0 %	271	-25	-8 %
Grov våldtäkt	32	+11	+52 %	0	±0	±0 %	32	+11	+52 %
Oaktsam våldtäkt	21	-11	-34 %	1	+1	-	20	-12	-38 %
Våldtäkt mot barn	152	-11	-7 %	2	±0	±0 %	150	-11	-7 %
Grov våldtäkt mot barn	25	-28	-53 %	1	±0	±0 %	24	-28	-54 %

Jämfört med 2013 har antalet lagföringsbeslut med våldtäkt som huvudbrott ökat med 108 beslut, eller 66 procent, och antalet beslut med huvudbrottet grov våldtäkt ökat med 18 beslut, eller 129 procent. Under samma period har antalet lagföringsbeslut gällande våldtäkt mot barn (inklusive grov våldtäkt mot barn) ökat med 43 beslut, eller 32 procent.

Figur 20. Antal lagföringsbeslut med våldtäkt (inklusive grov våldtäkt) eller våldtäkt mot barn (inklusive grov våldtäkt mot barn) som huvudbrott, åren 2013–2022.

Både den långsiktiga utvecklingen och de senaste årens utveckling bör dock ses mot bakgrund av de förändringar (skärpningar) som skett i sexualbrottslagstiftningen sedan 2005:

- Den 1 april 2005 utvidgades våldtäktsbestämmelsen. Fler gärningar kom därmed att bedömas som våldtäkt, till exempel genom att kravet

på tvång sattes lägre och genom att även de allvarligaste fallen av sexuellt utnyttjande kom att omfattas av våldtäktsbestämmelsen. Dessutom kom sexuella handlingar med barn utan våldsinslag att räknas som våldtäkt och inte längre som sexuellt utnyttjande av underårig.

- Den 1 juli 2013 utvidgades våldtäktsbegreppet ytterligare, till att även inkludera fall där den brottsutsatta personen befinner sig i en särskilt utsatt situation. Ett bakomliggande syfte var att förtydliga att våldtäktsbrott även innefattar situationer där den utsatta bemöter övergreppet med passivitet.
- Den 1 juli 2018 trädde den så kallade samtyckeslagstiftningen i kraft, med fokus på frivillighet, vilket innebär att det inte längre krävs att gärningspersonen använt sig av våld eller hot, eller utnyttjat offrets särskilt utsatta situation, för att kunna dömas för våldtäkt. Samtidigt infördes en ny brottsrubricering för oaktsam våldtäkt.

Stöld- och tillgreppsbrott

Med stöld- och tillgreppsbrott avses brott som regleras i 8 kapitlet i brottsbalken. För denna brottskategori redovisas här nivå och utveckling för brottstyperna stöld och rån. Stöldbrott, framför allt ringa stöld, är ett typiskt spaningsbrott, som i stor utsträckning påverkas av vilka åtgärder och resurser som avsätts, exempelvis av butiker, för att upptäcka denna typ av gärningar.

Stöld

Utvecklingen skiljer sig åt mellan olika typer av tillgreppsbrott. År 2022 fattades 4 526 lagföringsbeslut för stöld, vilket jämfört med 2021 innebar en minskning med 437 beslut, eller 9 procent. Lagföringsbeslut med huvudbrottet ringa stöld minskade med 542 beslut, eller 5 procent, och besluten med grov stöld som huvudbrott minskade med 160 beslut, eller 38 procent. Förändringarna var likartade för beslut mot kvinnor och mot män.

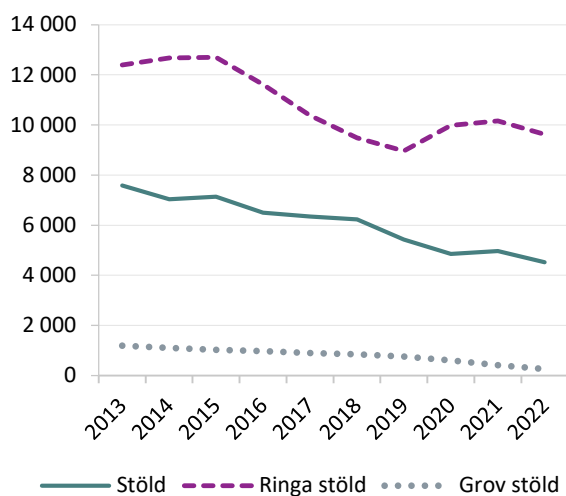
Inbrottsstöld är en ny rubricering bland stöld- och tillgreppsbrotten i brottsbalken som trädde i kraft 1 mars 2021 och innebär stöld efter intrång i bostad. År 2022 fattades 224 lagföringsbeslut gällande inbrottsstöld som huvudbrott, 23 mot kvinnor och 90 mot män.

Tabell 26. Antal lagföringsbeslut med stöld, ringa stöld, grov stöld eller inbrottsstöld som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021. Observera att förändringen jämfört med 2021 för inbrottsstöld inte omfattar ett helt referensår då lagen trädde i kraft 1 mars.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Stöld	4 526	-437	-9 %	1 229	-162	-12 %	3 297	-275	-8 %
Ringa stöld	9 625	-542	-5 %	4 078	-164	-4 %	5 547	-378	-6 %
Grov stöld	257	-160	-38 %	32	-12	-27 %	225	-148	-40 %
Inbrottsstöld	224	+103	+85 %	23	+13	+130 %	201	+90	+81 %

Stöldbrotten ovan har alla minskat sedan 2013. Stöld minskade med 3 059 beslut, eller 40 procent. Ringa stöld minskade med 2 768 beslut, eller 22 procent, och grov stöld med 941 beslut, eller 79 procent, jämfört med 2013.

Figur 21. Antal lagföringsbeslut med stöld, ringa stöld eller grov stöld som huvudbrott, åren 2013–2022.

Rån

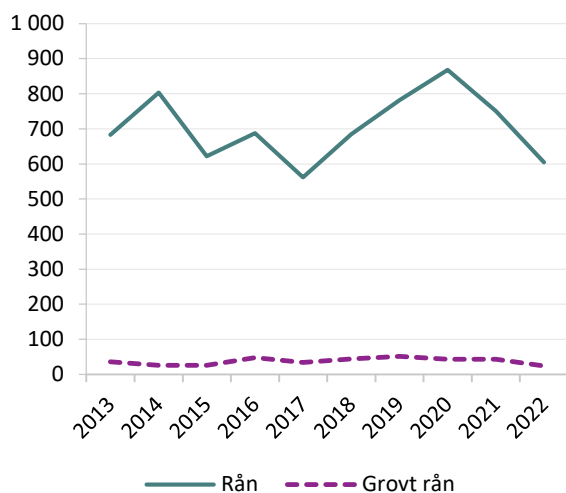
År 2022 fattades 605 lagföringsbeslut gällande rån som huvudbrott, vilket var en minskning med 145 beslut, eller 19 procent, jämfört med 2021. Därtill fattades 24 lagföringsbeslut med grovt rån som huvudbrott, vilket var en minskning med 19 beslut, eller 44 procent, jämfört med året innan.

Tabell 27. Antal lagföringsbeslut med rån eller grovt rån som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Rån	605	-145	-19 %	46	-7	-13 %	559	-138	-20 %
Grovt rån	24	-19	-44 %	1	-2	-67 %	23	-17	-43 %

Jämfört med 2013 har antalet lagföringsbeslut för rån minskat med 78 beslut, eller 11 procent, och antalet beslut för grovt rån minskat med 12 beslut, eller 33 procent. Minskningen av rån utgjordes av beslut mot män, som minskade med 80 beslut, eller 13 procent. Besluten mot kvinnor ökade med 2 beslut, eller 5 procent. För grovt rån har lagföringsbesluten minskat mot både kvinnor och män med 1 respektive 11 beslut, och 50 respektive 32 procent, jämfört med 2013. Lagföringsbeslut mot kvinnor med huvudbrottet grovt rån har varierat mellan 0 och 3 beslut under den senaste tioårsperioden.

Figur 22. Antal lagföringsbeslut med rån eller grovt rån som huvudbrott, åren 2013–2022.

Bedrägeri

Med bedrägeri avses brott som regleras i 9 kapitlet i brottsbalken. Eftersom hela 9 kapitlet redovisas inkluderas exempelvis utpressning, ocker och häleri utöver de brott som rubriceras som bedrägeribrott.

Bedrägeribrott

År 2022 fattades 2 124 lagföringsbeslut gällande bedrägeribrott (9 kap. BrB), vilket är en ökning med 97 beslut, eller 5 procent, jämfört med 2021.

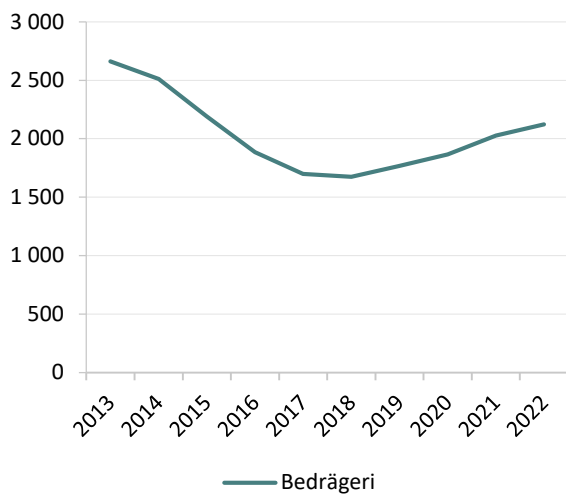
Lagföringsbeslut mot både kvinnor och män har ökat (med 6 % respektive 4 %).

Tabell 28. Antal lagföringsbeslut med bedrägeri som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Bedrägeri	2 124	+97	+5 %	505	+28	+6 %	1 619	+69	+4 %

Bedrägeribrott som huvudbrott i lagföringsbeslut minskade kontinuerligt 2013–2018 och har jämfört med 2013 minskat med 538 beslut, eller 20 procent. Minskningen gäller beslut mot både kvinnor och män som minskat med 31 respektive 507 beslut, eller 6 respektive 24 procent.

Figur 23. Antal lagföringsbeslut med bedrägeri som huvudbrott, åren 2013–2022.

När nivån och utvecklingen för bedrägerilagföringar tolkas, och i synnerhet om jämförelse görs med statistik över anmälda och handlagda brott, bör man tänka på att bedrägeribrottsutredningar inte sällan är omfattande och innehåller många brott och gärningspersoner. Ett lagföringsbeslut kan

således omfatta flera lagförda bedrägeribrott, och det är inte ovanligt med domar där mer än 100 bedrägeribrott lagförs vid samma tillfälle.¹¹

Skadegörelse

Med skadegörelse avses brott som regleras i 12 kapitlet i brottsbalken. För denna brottskategori redovisas här nivå och utveckling för brottstypen skadegörelsebrott.

Skadegörelsebrott

År 2022 uppgick antalet lagföringsbeslut med skadegörelse som huvudbrott till 1 777 beslut, vilket är en minskning med 336 beslut, eller 16 procent, jämfört med året innan. Lagföringsbeslut mot både kvinnor och män har minskat (med 18 % respektive 16 %).

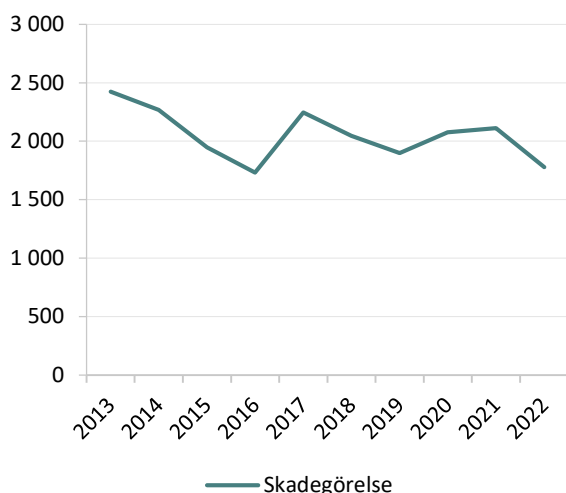
Tabell 29. Antal lagföringsbeslut med skadegörelse som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Skadegörelse	1 777	-336	-16 %	220	-49	-18 %	1 557	-287	-16 %

Bortsett från en ökning 2017 minskade antalet lagföringsbeslut med skadegörelse som huvudbrott kontinuerligt 2013–2019. Antalet lagföringsbeslut där skadegörelse var huvudbrott har jämfört med 2013 minskat med 647 beslut, eller 27 procent. Lagföringsbeslut mot kvinnor har minskat med 1 beslut, och är procentuellt oförändrat, och lagföringsbeslut mot män har minskat med 646 beslut, eller 29 procent, jämfört med 2013.

¹¹ Enligt Brås rapport 2016:9 Bedrägeribrottsligheten i Sverige. Kartläggning och åtgärdsförslag, framgår det att det sedan 2008 har skett en andelsmässig ökning av lagföringar som avser ett stort antal bedrägeribrott.

Figur 24. Antal lagföringsbeslut med skadegörelse som huvudbrott, åren 2013–2022.

Trafikbrott

Med trafikbrott avses brott som regleras i trafikbrottslagen (1951:649) och trafikförordningen (1998:1276). Av trafikbrotten 2022 utgjorde 69 procent brott mot trafikbrottslagen, som domineras av brotten olovlig körning och rattfylleri. För denna brottskategori redovisas här nivå och utveckling för brottstypen rattfylleri. Utvecklingen av antalet lagföringsbeslut rörande trafikbrott, till exempel rattfylleri, återspeglar till stor del polisens insatser på trafikområdet.

Rattfylleri

År 2022 uppgick antalet lagföringsbeslut med rattfylleri (under påverkan av alkohol) som huvudbrott till 4 002 beslut, vilket var en ökning med 1 611 beslut jämfört med året innan. Ökningen kan delvis förklaras av att polisen kraftigt minskade de generella nykterhetskontrollerna, med hänsyn till risken för smittspridning vid utandningstester under pandemin. Enligt uppgift från polisen gjordes huvudsakligen kontroller i de fall där det finns en misstanke om att föraren kört berusad.

För huvudbrottet rattfylleri under påverkan av narkotika fattades 1 887 beslut 2022, vilket var en minskning med 51 beslut, eller 3 procent, jämfört med året innan. Minskningen var något större för lagföringsbeslut mot kvinnor än mot män (-13 % respektive -1 %).

Grovt rattfylleri¹² var huvudbrott i 3 054 lagföringsbeslut 2022, vilket var i stort sätt oförändrat (2 beslut färre) jämfört med 2021. Beslut mot kvinnor minskade med 18 beslut, eller 4 procent, medan beslut mot män ökade med 16 beslut, eller 1 procent, jämfört med 2021.

Tabell 30. Antal lagföringsbeslut med rattfylleri, rattfylleri under påverkan av narkotika eller grovt rattfylleri som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Rattfylleri	4 002	+1 611	+67 %	520	+206	+66 %	3 482	+1 405	+68 %
Rattfylleri under påverkan av narkotika	1 887	-51	-3 %	227	-34	-13 %	1 660	-17	-1 %
Grovt rattfylleri	3 054	-2	±0 %	461	-18	-4 %	2 593	+16	+1 %

Antalet lagföringsbeslut gällande rattfylleri under påverkan av alkohol har mellan 2013 och 2022 minskat med 1 638 beslut, eller 29 procent.

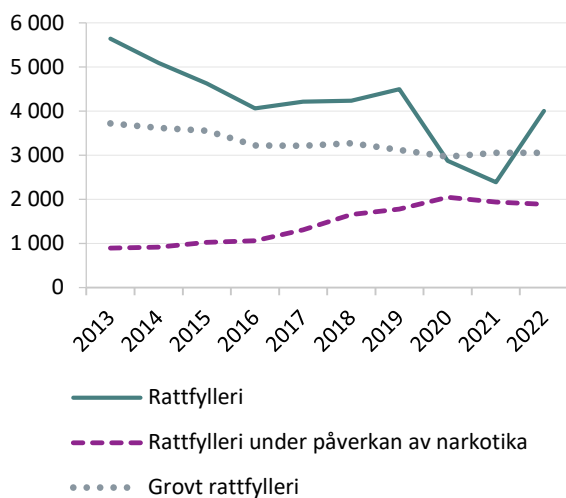
Lagföringsbeslut mot kvinnor gällande rattfylleri minskade med 96 beslut, eller 16 procent, och lagföringsbeslut mot män gällande rattfylleri minskade med 1 542 beslut, eller 31 procent, jämfört med 2013.

För antalet beslut gällande rattfylleri under påverkan av narkotika var utvecklingen den motsatta; dessa beslut har ökat med 988 beslut, eller 110 procent, under den senaste tioårsperioden. Beslut mot kvinnor ökade med 128 beslut, eller 129 procent, och beslut mot män ökade med 860 beslut, eller 108 procent, jämfört med 2013.

Grovt rattfylleri som huvudbrott har minskat med 665 beslut, eller 18 procent, jämfört med 2013. Minskningen utgjordes av lagföringsbeslut mot män som minskade med 680 beslut, eller 21 procent. Lagföringsbeslut mot kvinnor ökade i stället under samma period med 15 beslut, eller 3 procent.

¹² Grovt rattfylleri kan innefatta såväl påverkan av alkohol som påverkan av narkotika.

Figur 25. Antal lagföringsbeslut med rattfylleri, rattfylleri under påverkan av narkotika eller grovt rattfylleri som huvudbrott, åren 2013–2022.

Narkotikabrott

Med narkotikabrott avses brott som regleras i narkotikastrafflagen (1968:64). Narkotikabrott är ett typiskt så kallat spaningsbrott, och utvecklingen av antalet lagföringsbeslut kan för denna brottstyp till stor del förklaras av förändringar i framför allt polisens resurser och prioriteringar.

Narkotikabrott

År 2022 fattades 30 861 lagföringsbeslut för brott mot narkotikastrafflagen som huvudbrott. Jämfört med 2021 har antalet lagföringsbeslut för brott mot narkotikastrafflagen ökat med 1 169 beslut, eller 4 procent.

Majoriteten (25 302 beslut) av lagföringsbesluten gällde ringa narkotikabrott, som ökade med 635 beslut, eller 3 procent, jämfört med 2021. Ökningen utgjordes av beslut mot män, som ökade med 640 beslut, eller 3 procent, medan beslut mot kvinnor minskade med 5 beslut, eller var procentuellt oförändrade.

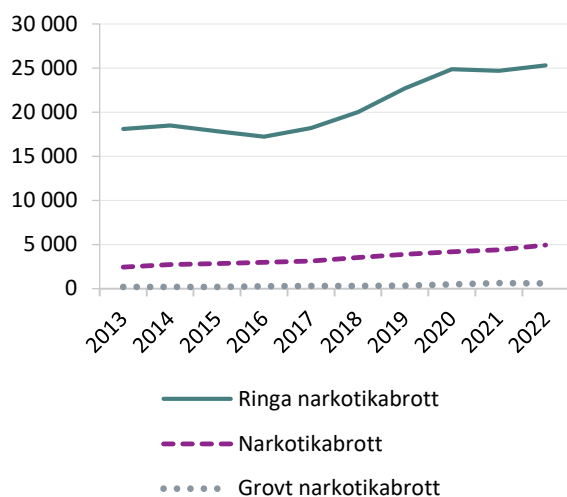
Narkotikabrott (av normalgraden) ökade med 556 beslut, eller 13 procent, och grovt narkotikabrott (inklusive synnerligen grovt narkotikabrott) minskade med 21 beslut, eller 3 procent, jämfört med 2021. Minskningen utgjordes av lagföringsbeslut mot män, som minskade med 29 beslut, eller 5 procent. Lagföringsbeslut mot kvinnor ökade i stället med 8 beslut, eller 18 procent, jämfört med 2021.

Tabell 31. Antal lagföringsbeslut med narkotikabrott, ringa narkotikabrott eller grovt narkotikabrott (inklusive synnerligen grovt narkotikabrott) som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Narkotikabrott	4 954	+556	+13 %	949	+61	+14 %	4 460	+495	+12 %
Ringa narkotikabrott	25 302	+635	+3 %	3 736	-5	±0 %	21 566	+640	+3 %
Grovt narkotikabrott	605	-21	-3 %	52	+8	+18 %	553	-29	-5 %

Jämfört med 2013 har antalet lagföringsbeslut avseende brott mot narkotikastrafflagen ökat med 49 procent, eller 10 096 beslut. Den antalsmässiga ökningen förklaras framför allt av ringa narkotikabrott och narkotikabrott av normalgraden, som under perioden ökat med 9 697 beslut, eller 47 procent. Men även lagföringsbeslut gällande grovt narkotikabrott har ökat med 399 beslut, eller 194 procent, jämfört med 2013.

Figur 26. Antal lagföringsbeslut med narkotikabrott, ringa narkotikabrott eller grovt narkotikabrott (inklusive synnerligen grovt narkotikabrott) som huvudbrott, åren 2013–2022.

Från och med 2015 redovisas även uppgifter om typ av brottslig gärning vid narkotikabrott i lagföringsstatistiken.¹³ Dessa gärningar, som gäller hanteringen av narkotika, punktats ("p." i tabell 32) i

¹³ För mer information, se avsnittet Jämförbarhet över tid.

1 § narkotikastrafflagen (1968:64), i allvarlighetsordning, med den grävsta typen av gärning först. En person kan ha begått flera gärningar i anslutning till samma brott. I sådana fall ska personen normalt lagföras för den grävsta typen av gärning i första hand.

Sett till samtliga lagföringsbeslut med narkotikabrott som huvudbrott 2022 var innehav och bruk de absolut vanligaste gärningarna (95 %), följt av kategorin överlåtelse (1 %). Kategorin för narkotikabrott som omfattar två eller fler narkotikabrottsgärningar stod för 2 procent.

Tabell 32. Antal lagföringsbeslut med narkotikabrott som huvudbrott 2022, efter gärning och kön.

Gärning	Samtliga, antal	Samtliga, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, procent	Män, antal	Män, procent	Könsfördelning, kvinnor, andel	Könsfördelning, män, andel
Överlåtelse (1 p.)	246	1 %	22	1 %	224	1 %	9 %	91 %
Framställning (2 p.)	181	1 %	17	0 %	164	1 %	9 %	91 %
Förvärv (3 p.)	168	1 %	14	0 %	154	1 %	8 %	92 %
Anskaffning, bearbetning m.m. (4 p.)	242	1 %	30	1 %	212	1 %	12 %	88 %
Utbjudande till försäljning m.m. (5 p.)	39	0 %	4	0 %	35	0 %	10 %	90 %
Innehav, bruk m.m. (6 p.)	29 247	95 %	4 131	96 %	25 116	94 %	14 %	86 %
Kombinationer av flera gärningar	738	2 %	64	1 %	674	3 %	9 %	91 %
Totalt samtliga gärningar	30 861	100 %	4 282	100 %	26 579	100 %	14 %	86 %

Urval av övriga brottstyper

Våld eller hot mot tjänsteman

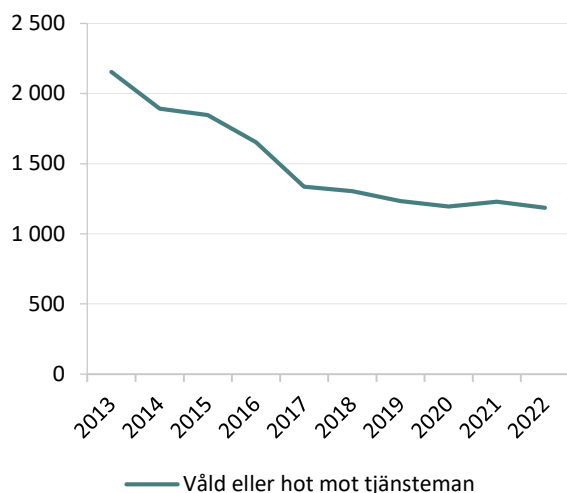
År 2022 uppgick antalet lagföringsbeslut för våld eller hot mot tjänsteman till 1 185 beslut. Jämfört med 2021 var det en minskning med 45 beslut, eller 4 procent. Minskningen utgjordes av lagföringsbeslut mot män, som minskade med 56 beslut, eller 6 procent, medan lagföringsbeslut mot kvinnor ökade med 11 beslut, eller 4 procent, jämfört med 2021.

Tabell 33. Antal lagföringsbeslut med våld eller hot mot tjänsteman (inklusive grovt våld eller hot mot tjänsteman) som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Våld eller hot mot tjänsteman	1 185	-45	-4 %	267	+11	+4 %	918	-56	-6 %

Jämfört med 2013 var det en minskning med 968 beslut eller 45 procent. Sedan 2013 har besluten minskat kontinuerligt till 2022 med undantag för en mindre ökning 2021.

Figur 27. Antal lagföringsbeslut med våld eller hot mot tjänsteman (inklusive grovt våld eller hot mot tjänsteman) som huvudbrott, åren 2013–2022.

Smugglingsbrott

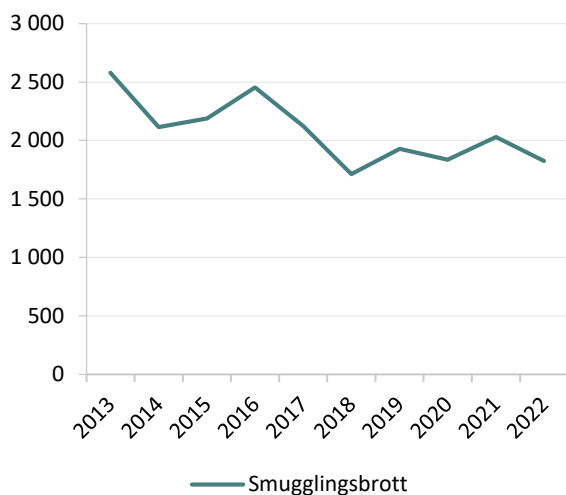
Under 2022 fattades 1 826 lagföringsbeslut för brott mot lagen om straff för smuggling, vilket var en minskning med 204 beslut, eller 10 procent, jämfört med 2021. Lagföringsbesluten minskade mot både kvinnor och män med 16 respektive 188 beslut, eller 7 respektive 10 procent.

Tabell 34. Antal lagföringsbeslut med smugglingsbrott som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Smugglingsbrott	1 826	-204	-10 %	208	-16	-7 %	1 618	-188	-10 %

Även jämfört med 2013 har dessa beslut minskat. Jämfört med 2013 minskade de med 754 beslut, eller 29 procent. Beslut mot kvinnor minskade med 32 beslut, eller 13 procent, och beslut mot män med 721 beslut, eller 31 procent.

Figur 28. Antal lagföringsbeslut med smugglingsbrott som huvudbrott, åren 2013–2022.

För ringa tull- och smugglingsbrott har tullverksåklagare möjlighet att utfärda ordningsböter eller strafförelägganden. Praxis för hur dessa tillämpas har dock skiftat över tid. Eftersom ordningsbotsförelägganden inte ingår i begreppet lagföringsbeslut, behöver dessa praxisförändringar beaktas vid tolkning av utvecklingen av lagföringsbesluten.

Penningtvättsbrott

Lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott trädde i kraft i juli 2014, vilket innebär att 2015 var det första fullständiga redovisningsåret. Enligt lagtexten avser penningtvättsbrott handlingar som utförs i syfte att dölja att pengar eller annan egendom härrör från brott eller brottslig verksamhet.

Under 2022 fattades 1 679 lagföringsbeslut där huvudbrottet var penningtvättsbrott. Jämfört med 2021 ökade antalet beslut med 399 beslut, eller 31 procent. Ökningen ses även här för beslut mot både kvinnor och män, som ökade med 108 respektive 291 beslut, eller 34 respektive 30 procent.

Tabell 35. Antal lagföringsbeslut med penningtvättsbrott som huvudbrott 2022, efter kön, samt förändring jämfört med 2021.

Brott	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Samtliga, förändring mot 2021, procent	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, procent	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal	Män, förändring mot 2021, procent
Penningtvättsbrott	1 679	+399	+31 %	426	+108	+34 %	1 253	+291	+30 %

Regionala resultat

Redovisningen av den regionala statistiken över domslut och lagföringsbeslut av åklagare sker utifrån sju regioner: Nord (tidigare redovisat som Jämtlands, Västerbottens, Norrbottens och Västernorrlands län), Mitt (tidigare redovisat som Uppsala, Gävleborgs och Västmanlands län), Stockholm (tidigare redovisat som Stockholms och Gotlands län), Öst (tidigare redovisat som Södermanlands, Östergötlands och Jönköpings län), Väst (tidigare redovisat som Västra Götalands och Hallands län), Syd (tidigare redovisat som Kalmar, Blekinge, Kronobergs och Skåne län) och Bergslagen (tidigare redovisat som Örebro, Värmlands och Dalarnas län). Varje åklagarkammare arbetar normalt mot en närliggande, utvald tingsrätt.

I åklagarområdena Syd och Nord finns sedan 2012 dessutom åklagarkamrar som enbart arbetar med trafikbrott. Dessa trafikbrottskamrar hanterar även en del ärenden från andra regioner. Eftersom en stor del av alla lagföringsbeslut består av trafikbrott (29 % av lagföringsbesluten 2022), och eftersom det för många trafikbrott fattas ett lagföringsbeslut av åklagare, påverkar dessa åklagarbeslut fördelningen av antalet lagföringsbeslut i den regionala redovisningen.

År 2022 fattades i genomsnitt 1 277 lagföringsbeslut per 100 000 av medelfolkmängden. Mot kvinnor fattades 450 beslut per 100 000 av den kvinnliga medelfolkmängden och mot män fattades 2 101 beslut per 100 000 av den manliga medelfolkmängden. I förhållande till folkmängden hade region Nord det största antalet lagföringsbeslut, med 1 505 lagföringar per 100 000 invånare. Därefter följde region Syd och region Stockholm. I dessa två regioner fattades 1 353 respektive 1 259 lagföringsbeslut per 100 000 av

medelfolkmängden 2022. Minst antal lagföringar i relation till medelfolkmängden hade region Väst, med 1 122 lagföringsbeslut per 100 000 invånare 2022.

Jämfört med 2021 ökade antalet lagföringsbeslut per 100 000 invånare i regionerna Mitt och Bergslagen. Störst var ökningen i region Bergslagen, med 173 beslut per 100 000 invånare. Den största minskningen var i region Stockholm, med 92 beslut per 100 000 invånare.

Tabell 36. Antal lagföringsbeslut 2022 per 100 000 i medelbefolkningen, efter region och kön samt förändring jämfört med 2021.

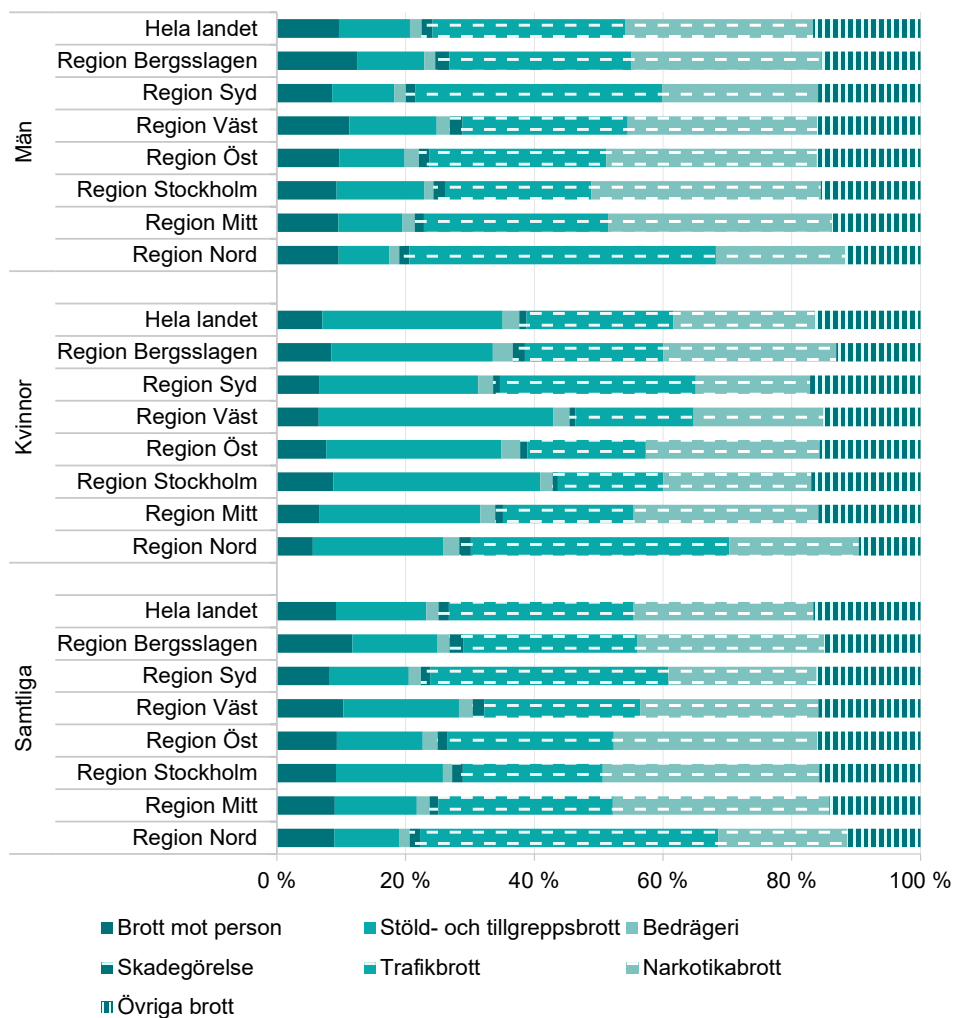
Region	Samtliga, antal	Samtliga, förändring mot 2021, antal	Kvinnor, antal	Kvinnor, förändring mot 2021, antal	Män, antal	Män, förändring mot 2021, antal
Region Nord	1 505	-38	529	-30	2 452	-46
Region Mitt	1 232	+26	454	+11	2 010	+42
Region Stockholm	1 259	-92	398	-28	2 127	-158
Region Öst	1 135	-22	425	+5	1 834	-49
Region Väst	1 122	-48	433	-17	1 807	-79
Region Syd	1 353	-33	470	-15	2 237	-50
Region Bergslagen	1 211	+173	449	+25	1 968	+320
Hela landet	1 277	-33	450	-12	2 101	-49

Jämfört med 2013 har antalet lagföringsbeslut per 100 000 minskat i samtliga regioner förutom region Nord och Syd, där antalet har ökat med 347 respektive 40 beslut per 100 000 invånare. De största minskningarna återfinns i regionerna Stockholm och Väst som uppvisade minskningar på 318 respektive 192 beslut per 100 000 invånare.

Vid tolkning av den regionala statistiken bör man beakta att gärningspersonen (om det inte rör enklare trafikbrott) oftast lagförs i den region där brottet har begåtts, även om personen är bosatt i en annan del av landet. Storstadsregionerna besöks i större utsträckning än övriga regioner av personer som är folkbokförda på andra platser i landet. Det kan dock även finnas mindre orter som under vissa säsonger på året får ett inflöde av många personer som är folkbokförda på annan ort.

Figur 29. Andel lagföringsbeslut 2022, efter region, brottskategorier och kön.

De regionala skillnaderna i antalet lagföringar varierar beroende på vilken lagförd brottslighet som avses. För lagföringar gällande trafikbrott återfanns under 2022 det största totala antalet i region Syd (8 311 lagföringsbeslut), region Stockholm (5 583 lagföringsbeslut) och region Nord (5 258 lagföringsbeslut). Regionerna Nord och Syd hade även flest trafikbrott när antalet beräknas per 100 000 invånare (697 respektive 500 lagföringsbeslut per 100 000 invånare), vilket hänger ihop med att dessa regioner har särskilda kammare som arbetar med trafikbrott från hela landet.

När det gäller brott mot person hade samtliga tre storstadsregioner – Stockholm, Väst och Syd – det största antalet lagföringsbeslut, med 2 364, 2 008 respektive 1 851 beslut (motsvarande 111–116 lagföringsbeslut per 100 000 invånare). Resultaten ska tolkas mot bakgrund av att de tre

storstadsregionerna tillsammans hade en straffmyndig befolkning på över 5 000 000 invånare under 2022. Ser man i stället till antalet lagföringsbeslut (för brott mot person) i förhållande till 100 000 straffmyndiga personer är det region Bergslagen som hamnar högst, med 142 lagföringsbeslut per 100 000 invånare.

Lagförda brott

En person kan lagföras för flera brott i samma lagföringsbeslut. I lagföringsstatistiken redovisas i huvudsak lagföringsbeslutets huvudbrott, det vill säga det brott som har den strängaste straffskalan. I syfte att ge en bild av omfattningen och strukturen för alla brott som lagförs under ett kalenderår, redovisas även samtliga lagförda brott i statistiken sedan 2004. Statistiken över lagförda brott omfattar samtliga brott i lagföringsbesluten, oavsett om de utgör huvudbrott eller så kallade bibrott.

År 2022 lagfördes 201 379 brott. Jämfört med 2021 var det en minskning med 16 633 brott, eller 8 procent. Lagföringar mot kvinnor minskade med 2 863 brott, eller 7 procent, och lagföringar mot män minskade med 13 770 brott, eller 8 procent. Sedan 2013 har antalet brott minskat med 3 479 brott, eller 2 procent.

När man använder statistiken bör man vara uppmärksam på att brottsstrukturen för samtliga lagförda brott ser något annorlunda ut än den för huvudbrotten i lagföringarna. Det beror på att lindrigare brott och brott av seriebrottskaraktär tenderar att bli underrepresenterade i redovisningen av huvudbrotten. Även de modellantaganden som tillämpas vid huvudbrottsbestämningen har viss betydelse för underrepresentationen. Skillnader mellan brottsstrukturen för samtliga brott (huvud- och bibrott) och för enbart huvudbrott är dock relativt små. Brott som får större andel i redovisningen över samtliga lagförda brott, jämfört med huvudbrottsredovisningen 2022, är till exempel bedrägeribrott enligt 9 kapitlet i brottsbalken (+3 procentenheter), medan bland annat tillgreppsbrott enligt 8 kapitlet i brottsbalken i stället får en lägre andel (−3 procentenheter) jämfört med huvudbrottsredovisningen.

Tabell 37. Brottsstrukturen för lagförda brott och lagföringsbeslut, efter kön, samt skillnaden i procentenheter, 2022.

Brottskategori	Samtliga, brott	Samtliga, beslut	Kvinnor, brott	Kvinnor, beslut	Män, brott	Män, beslut	Differens, procentenheter, samtliga	Differens, procentenheter, kvinnor	Differens, procentenheter, män
Brott mot person	12 %	9 %	8 %	7 %	13 %	10 %	+3	+1	+3

Brottskategori	Samtliga brott	Samtliga beslut	Kvinnor brott	Kvinnor beslut	Män, brott	Män, beslut	Differens, procent-enheter, samtliga	Differens, procent-enheter, kvinnor	Differens, procent-enheter, män
Stöld- och tillgreppsbrott	11 %	14 %	19 %	28 %	9 %	11 %	-3	-9	-2
Bedrägeri	5 %	2 %	6 %	3 %	5 %	2 %	+3	+4	+3
Skadegörelse	1 %	2 %	1 %	1 %	2 %	2 %	±0	±0	±0
Trafikbrott	23 %	29 %	16 %	23 %	25 %	30 %	-6	-7	-5
Narkotikabrott	23 %	28 %	17 %	22 %	25 %	29 %	-5	-5	-4
Övriga brott	24 %	17 %	33 %	16 %	22 %	17 %	+8	+16	+6
Samtliga	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	±0	±0	±0

Vidare bör man tänka på att brotten i lagföringsstatistiken har en annan avgränsning och detaljeringsgrad än redovisningen av brott i brottsstatistiken. Det innebär att antalet lagförda brott inte kan ställas i direkt relation till antalet anmälda eller handlagda brott.¹⁴

Genomsnittligt antal lagförda brott per person

År 2022 lagfördes 201 379 brott, vilket innebär att de 110 522 lagföringsbesluten i snitt avsåg 1,8 brott. Antalet brott per lagföringsbeslut var därmed i stort sett oförändrat jämfört med 2021. Det genomsnittliga antalet lagförda brott är generellt sett högre för domslut (2,1 brott) än för åtalsunderlåtelse och strafförelägganden (1,2 brott). Det genomsnittliga antalet brott per lagföringsbeslut skiljer sig inte åt mellan lagföringar som rör kvinnor kontra män 2022. Däremot skiljer det sig mellan lagföringar som rör ungdomar i åldern 15–20 år (1,5 brott per lagföringsbeslut) och personer i åldern 21 år och äldre (1,9 brott per lagföringsbeslut).

I statistiken framgår det även vilket år de lagförda brotten i domsluten begicks. Av de 160 597 brott som lagfördes i domstol 2022 hade 72 procent begåtts under samma år som året för domslutet (57 152 brott) eller året innan (57 883 brott). Hur snabbt en person kan lagföras beror på flera faktorer och varierar mellan olika brottstyper. Stor betydelse kan tillskrivas brottsutredningens komplexitet och omfattning, som i sin tur beror på brottets karaktär. Andelen lagförda brott som begåtts samma år som lagföringsbeslutet – eller året före – (det vill säga 2021–2022), var jämförelsevis hög för tillgreppsbrott (87 %). Det kan framför allt förklaras av ringa stöld (92 %), rån (91 %) och grovt rån (100 %). Även mord och

¹⁴ För mer information, se avsnittet Tolkning av statistiken.

dråp har hög andel (89 %). Till de brott där en mycket liten andel hade lagförts redan samma år som då brottet begicks, eller året efter, hör sådana brott som ofta kräver omfattande brottsutredningar, såsom brott enligt skattebrottslagen (3 %) och brott mot borgenärer enligt 11 kapitlet i brottsbalken (3 %), till exempel bokföringsbrott.

Beskrivning av statistiken

Statistiken över personer lagförda för brott är en totalundersökning. Statistiken bygger på uppgifter som har registrerats i åklagarnas ärendehanteringssystem Cåbra, tullåklagarnas ärendehanteringssystem Envis och domstolarnas ärendehanteringssystem Vera. Underlaget till statistiken över godkända ordningsbotsförelägganden levereras separat i en fil från Polismyndigheten och bygger på uppgifter som registrerats i Polismyndighetens ärendehanteringssystem för ordningsbotsförelägganden – RIOB.

Definition

Lagföringsbeslut

I statistiken över personer lagförda för brott redovisas de personer som av domstol eller åklagare bedömts vara skyldiga till brott. Statistiken omfattar beslut om fällande domar i tingsrätt och åklagarbeslut (utfärdade strafförelägganden och meddelade åtalsunderlåtelse). Även ordningsbot, som utfärdas av polis eller tull, är en typ av lagföring. Denna uppgift ingår dock inte i begreppen lagförda personer, lagföringsbeslut eller lagförda brott (se nedan).

När flera personer ingår i samma lagföring räknas varje enskild person som en enhet i statistiken. En och samma person kan även lagföras vid flera tillfällen under ett år, och räknas då flera gånger i statistiken över lagföringsbeslut. Statistiken redovisar därmed det totala antalet lagföringsbeslut som en enskild person erhållit under ett år. I sammanfattningar före 2010 benämns lagföringsbeslut (lagföringar) i stället lagförda personer, bruttoredovisat.

Med domslut (dom) avses en fällande dom i tingsrätt mot en person. Domsluten redovisas oavsett om de har överklagats eller vunnit laga kraft i tingsrätten. I statistiken tas ingen hänsyn till eventuella ändringar i högre rättsinstans.

Med strafföreläggande avses böter som utfärdas av åklagare. Från och med 1997 kan även villkorlig dom utfärdas, enskilt eller i kombination med böter. Strafföreläggande kan endast utfärdas för brott där böter ingår i straffskalan. Redovisningen omfattar endast strafförelägganden som godkänts av den som fått dem.

Med åtalsunderlåtelse avses beslut av åklagare att inte väcka åtal, trots att den misstänkte bedöms vara skyldig till brottet. Skälet kan vara att personen samtidigt står åtalad för andra brott och att det underlåtna brottet inte anses ha någon ytterligare inverkan på straffpåföljden, eller att personen är ung och brottet lindrigt.

Ordningsbot är en typ av böter som utfärdas av Polismyndigheten eller Tullverket. Förelägganden om ordningsbot rapporteras utan personuppgifter till Brå, och redovisas därför separat i statistiken. Vidare omfattar statistiken enbart ordningsbotsförelägganden från Polismyndigheten, som godkänts av den bötfällda personen.

Statistiken ger en allmän beskrivning av lagföringarnas fördelning efter huvudbrott, huvudpåföljd, fängelsetidens längd och den regionala fördelningen av lagföringarna. Dessutom ger statistiken en övergripande bild av de personer som är föremål för lagföringsbeslut och hur de fördelar sig med avseende på kön, ålder och tidigare belastning.

Lagförda brott

I varje lagföringsbeslut ingår ett eller flera lagförda brott. Samtliga lagförda brott redovisas i statistiken över lagförda brott. Eftersom statistiken bygger på lagföringsbeslut innebär det att om flera personer lagförs för samma gärning kommer det att räknas som ett brott för varje lagförd person i statistiken. Denna redovisning motsvaras närmast av statistiken över handlagda brottsmisstankar.

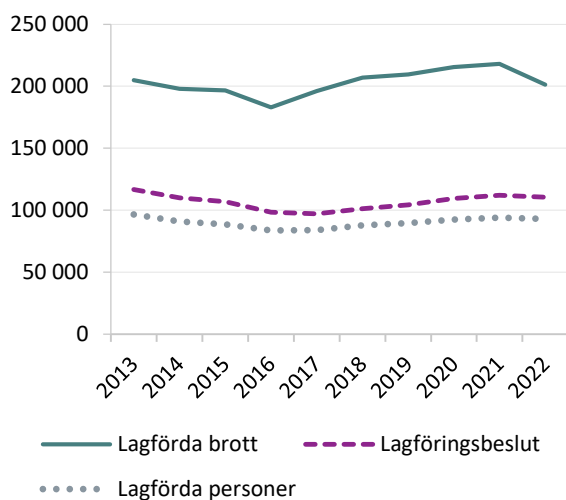
Lagförda personer

Med lagförda personer avses enskilda individer som lagförts under året. I tabellerna 440 och 450 finns en kolumn där varje enskild person redovisas en gång per redovisningsrad, oavsett hur många lagföringsbeslut personen erhållit under året.¹⁵ Denna redovisning kallas i tabellerna för lagförda personer. I sammanfattningar före 2010 motsvaras detta av begreppet lagförda personer, nettoredovisat.

---

¹⁵ Tabellerna finns för nedladdning på Brås webbplats, www.bra.se.

Figur 30. Antal lagföringsbeslut, lagförda brott och lagförda personer, åren 2013–2022.

Statistikens ändamål

Ändamålet med statistiken över personer lagförda för brott är att ge statistiskt underlag för insyn i, granskning av och uppföljning av rättsväsendets lagförande och dömande verksamhet.

Statistiken över personer lagförda för brott ska ge en översiktlig redovisning av nivåer, strukturer och utveckling av de lagföringsbeslut som fattas av åklagare och domstolar samt de ordningsböter som utfärdas av polisen.

Statistikens innehåll

Population

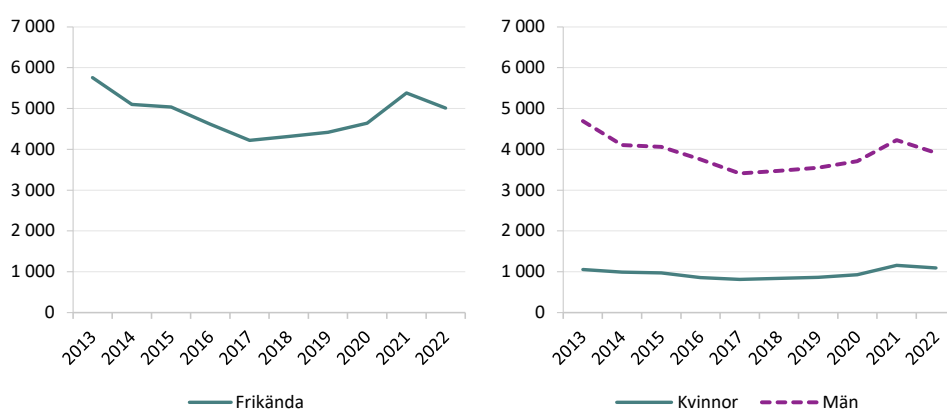
Följande fyra målpopulationer och målobjekt ingår i 2022 års statistik över personer lagförda för brott:

- lagföringsbeslut med lagföringsbeslut som målobjekt
- lagförda brott med brott som målobjekt
- lagförda personer med personer som målobjekt
- godkända ordningsbotsförelägganden med ordningsbotsförelägganden som målobjekt (godkända ordningsbotsförelägganden ingår inte i begreppet lagföringsbeslut)

Sedan 1995 har även antalet frikännande domar i tingsrätt redovisats i tabell 410 på Brås webbplats. Denna tabell ses för närvarande över, och är därför inte tillgänglig. I stället redovisas antalet frikännande domar nedan.

År 2022 fattades 5 008 beslut om frikännande, varav 1 095 beslut var mot kvinnor och 3 913 beslut var mot män. Sedan året innan har antalet frikännanden minskat med 371 beslut, eller 7 procent, och jämfört med 2013 har de minskat med 747 beslut, eller 13 procent. För beslut mot kvinnor kontra män minskade antalet frikännanden med 61 respektive 310 beslut, eller 5 respektive 7 procent, jämfört med föregående år. Jämfört med 2013 ökade beslut mot kvinnor med 37 beslut, eller 3 procent, och beslut mot män minskade med 781 beslut, eller 17 procent.

Figur 31. Antal frikännande domslut, samt uppdelat på kön, åren 2013–2022.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen omfattar samtliga rikstäckande författningar, såväl balkbrott (brottsbalken, miljöbalken med mera) som brott mot specialstraffrättsliga författningar. I lagföringsstatistiken ingår därmed även brott som inte redovisas i statistiken över anmälda brott. Det är i huvudsak fråga om vägtrafikbrott och andra lindriga bötesbrott. Försök, förberedelse, anstiftan och stämpling av brott redovisas under respektive brott.

Brottsredovisningen utgår från det strafflagrum (författning, kapitel, paragraf, stycke och punkt) som angivits på domslutet, det utfärdade strafföreläggandet eller den meddelade åtalsunderlåtelsen. Klassificeringen av brott har sin grund i gällande lagstiftning. Uppgifter om omständigheter kring brottet, till exempel offrets kön eller relation till gärningspersonen, ingår därför inte i redovisningen, till skillnad från i brottsstatistiken. De brottstyper som presenteras i denna rapport är ett urval av samtliga lagrum. Fullständig statistik finns tillgänglig på Brås webbplats.

En person kan i ett och samma beslut dömas för flera brott. För huvuddelen av dessa fall utdöms en gemensam påföljd för samtliga brott. Men i vissa fall

dömer domstolen ut en påföljd för ett brott och en annan påföljd för den övriga brottsligheten i domen. För att i statistiken på ett enkelt sätt kunna redovisa vilka påföljder som följer på olika brott, tillämpas en så kallad huvudbrotts- och huvudpåföljdsprincip. Denna princip innebär att endast det grövsta brottet (sett till straffskalan) och den mest ingripande påföljden redovisas i statistiken.

Regional fördelning

Statistiken över personer lagförda för brott redovisas för hela landet och efter region. Indelningen efter region bygger på den geografiska placeringen av den tingsrätt eller åklagarmyndighet som har tagit beslutet om lagföring. Huvudregeln är att ett mål tas upp vid den tingsrätt eller åklagarmyndighet som finns i det område där brottet är begånget. Statistik indelad efter åklagarmyndighet och tingsrätt redovisas inte i denna rapport, men finns tillgänglig på Brås webbplats.

Insamling och bearbetning

Registreringen vid åklagarkamrarna och domstolarna utgör underlaget för statistiken över personer lagförda för brott.

Uppgifter om domar samlas in av Polismyndigheten via domstolarnas ärendehanteringssystem (Vera). Materialet sänds till Brå månadsvis på elektronisk väg. Uppgifter om strafförelägganden och åtalsunderlåtelse samlas in från Åklagarmyndigheten via åklagarväsendets system för strafförelägganden och åtalsunderlåtelse (Cåbra) samt från tullåklagarnas ärendehanteringssystem (Envis). Materialet skickas dagligen på elektronisk väg till Brå.

Hos Brå görs olika kontroller, kompletteringar och rättningar av materialet, innan uppgifterna sammanställs till statistik.

Jämförbarhet över tid

Statistik över personer lagförda för brott har förts sedan 1830-talet. Åtskilliga förändringar inom rättsväsendet har skett under åren. Nedan följer en sammanställning av några förändringar inom rättsväsendet och av statistikrutiner sedan 1987 som i högre eller lägre grad har påverkat statistiken över personer lagförda för brott. Denna redogörelse gör dock inga anspråk på att vara uttömmande, utan det finns flera andra faktorer som påverkar jämförbarheten och tolkningen av statistiken.

- Från den 1 januari 2021 har domstol möjlighet att döma ut påföljden

ungdomsövervakning för unga lagöverträdare. Påföljden är tänkt att täppa till en lucka i påföljdssystemet i de fall där en ung person har begått allvarlig brottslighet, men det inte finns tillräckliga skäl för sluten ungdomsvård. Ungdomsövervakning kommer i första hand i fråga för den som vid lagföringstillfället är under 18 år. Den som fyllt 18 men inte 21 år får dömas till ungdomsövervakning endast om det finns särskilda skäl för det. Påföljden utdöms i de fall där varken ungdomsvård eller ungdomstjänst är tillräckligt ingripande påföljder med hänsyn till brottslighetens straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet. Domstolen bestämmer tiden för påföljden till mellan sex månader och ett år och Kriminalvården ansvarar för verkställigheten. Den som dömts till ungdomsövervakning är skyldig att följa en verkställighetsplan som innehåller föreskrifter om rörelseinskränkningar. Antingen förbud att lämna bostaden under helgkvällar och helgnätter (helghemarrest) eller förbud att under vissa tider vara på en viss plats. Förbudet övervakas med fotboja. I påföljden ingår också en skyldighet att regelbundet träffa en särskild koordinator (som utses av Kriminalvården) samt förbud mot att använda alkohol eller narkotika. Dessutom kan påföljden innehålla föreskrifter om bland annat skolgång och vård, i syfte att förebygga återfall i brott.

- På grund av ett fel vid framställandet av lagföringsstatistiken för år 2020 fick ett antal lagföringsbeslut fel huvudbrott vid publicering av statistiken den 27 maj 2021. Felet omfattade enbart sorteringen av brott i ett mindre antal beslut där fler än ett brott hade angivits i beslutet. Totalt omfattades 164 så kallade huvudbrott. Därtill påverkades även 123 så kallade bibrott (som inte förändrade lagföringsbeslutets huvudbrott). Totalt omfattades 287 huvud- och bibrott. Felet omfattade ett antal brottstyper där brottet antingen överskattades eller underskattades. Framför allt var det olika typer av sexualbrott, bedrägeribrott, häleribrott och övergrepp i rättssak där felet var påtagligt för statistiken. Totalt omfattade felet dock enbart cirka en promille av samtliga lagföringsbeslut i statistiken för år 2020. Det totala antalet lagföringsbeslut eller brott har inte påverkats av felet. Felet korrigerades 2021-10-07. För mer detaljerad information om vad som påverkats se kvalitetsdeklarationen för år 2020 på brås webbplats (www.bra.se/statistik) som korrigerats samma datum.
- Under första kvartalet av 2020 började covid-19 spridas i Sverige och i världen. Pandemin påverkade samhället under resterande kalenderår 2020. Pandemin har, i olika skeden under året, inneburit att regler och rekommendationer om social distansering har införts, vilket har lett till minskad rörelse och aktivitet i samhället. Pandemin har även påverkat

de brottsutredande myndigheternas verksamhet. Inom Polisen har bland annat utbildningar ställts in och trycket på viss verksamhet, exempelvis kommenderingar till fotbollsmatcher och andra evenemang har minskat. Det har frigjort resurser som tillfälligt har styrts om till yttre tjänst för ökad synlighet på gator och torg och till att utreda brott. Ett minskat resande har medfört att resurser från polisens gränskontrollverksamhet tillfälligt har styrts om till att utreda bedrägeribrott och brott i nära relationer. Även inom Åklagarmyndigheten har utbildningar ställts in, vilket har bidragit till att åklagare i högre utsträckning har arbetat med att utreda äldre ärenden. Från domstolarna rapporterades om inställda rättegångar både under den första och andra vågen av pandemin, men allt eftersom domstolarna hittade nya sätt att genomföra målen bedömdes situationen inte sammantaget haft någon större inverkan på antalet avgjorda mål. Istället ledde den ökade produktionen hos polisen och åklagarna till att flera brottmål inkom och även avgjordes hos domstolarna.

- Under 2018 infördes försöksverksamheten Snabbare lagföring i ett par polisområden i Stockholmsregionen, för att utvidgas till hela region Stockholm 2020. Snabbare lagföring är en ny arbetsmetod med syfte att effektivisera handläggningstider. De brott som omfattas av metoden är av enklare beskaffenhet med högst tre års fängelse, till exempel narkotikabrott, stöld och rattfylleri. Arbetsmetoden innebär att en polispatrull gör klart utredningen direkt när de ingripit mot en misstänkt person. Det leder till att den misstänkte personen redan på plats får böter eller en tid för huvudförhandling i tingsrätten. Brå har utvärderat verksamheten och funnit att den bland annat har haft effekt på de sammantagna handläggningstiderna hos polis och åklagare, medan effekten på andelen lagföringar bedöms vara osäker (Brå 2020:3). Brå har inte analyserat om verksamheten har påverkat statistiken över personer lagförda för brott i riket eller i region Stockholm, dock bör denna beaktas i tolkning av statistiken.
- Från och med 2018 års statistik presenteras resultaten i sammanfattningen indelat efter de lagförda personernas juridiska kön. Den utökade redovisningen är ett led i Brås handlingsplan för jämställdhetsintegrering, där ett övergripande effektmål är att kunna ge målgrupperna en mer fullödlig statistisk bild, som tydliggör skillnader och likheter mellan könen.
- Från och med 2016 års statistik särredovisas straffvarning i tabellerna över huvudbrott och huvudpåföljd (tabell 420–423 samt tabell 521). Straffvarning är åtalsunderlåtelse som meddelats enligt

17 § lagen (1964:67) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL), och kan beslutas för personer som begått brott innan de fyllt 18 år.

- I samband med produktionen av 2016 års statistik ändrades beräkningen av den totalt utdömda strafftiden i tabellerna 430–437. Beräkningen har ändrats för att justera för ett tidigare avrundningsfel. Avrundningsfelet var litet (mindre än 0,05 % för den totalt utdömda strafftiden under 2016) och antas ha haft en marginell inverkan på statistiken. Beräkningen av den totalt utdömda strafftiden påverkar även beräkningen av den genomsnittligt utdömda strafftiden.
- I sammanfattningen av resultaten ovan redovisas kategorin trafikbrott i avsnittet Brottsstrukturen samt i avsnittet Regionala resultat (avser också figurerna 4, 5 och 36). Under åren 2010–2015 ingick brott mot trafikbrottslagen (lag (1951:649) om straff för vissa trafikbrott) samt brott mot ett urval av övriga vägtrafikförfattningar i kategorin. För att göra redovisningen mer enhetlig har Brå i 2016 års sammanfattning beslutat att brott mot trafikbrottslagen samt brott mot trafikförordningen (trafikförordning (1998:1276)) ska ingå i kategorin. Den nya redovisningen innebär att kategorin trafikbrott utgör en något mindre del av det totala antalet lagföringsbeslut.
- Sedan 2015 finns vissa brister i indata från Åklagarmyndigheten (ÅM), som innebär att antalet lagföringsbeslut rörande ringa narkotikabrott respektive narkotikabrott av normalgraden inte kan särredovisas med tillförlitlighet i statistiken för åren 2015–2016. Brå har därför valt att slå ihop redovisningen av de två brottstyperna i flertalet av statistiktabellerna och i sammanfattningen av resultaten för de berörda åren. Därmed är det inte möjligt att fullt ut jämföra uppgifter om ringa narkotikabrott respektive narkotikabrott av normalgraden för åren 2015 och 2016 med tidigare år.
- De identifierade bristerna rör uppgifter om narkotikarubricering i meddelade åtalsunderlåtelse och godkända strafförelägganden som leverats från Åklagarmyndigheten. Totalt rör det sig om cirka 600 beslut för 2015 respektive cirka 220 beslut för 2016, där det utifrån tillgänglig data inte gått att säkerställa narkotikabrottets svårighetsgrad. Det ska påtalas att felet inte påverkar vare sig redovisningen av antalet narkotikabrott totalt sett eller redovisningen av antalet grova narkotikabrott. De bristande uppgifterna beror på ett konverteringsfel i ärendesystemet Cåbra. ÅM har vidtagit åtgärder för att hantera felet.
- På grund av brister i filen med ordningsbotsförelägganden för 2015, kontrollerade Polismyndigheten om data och gjorde ett nytt uttag som

levererades till Brå i början av juli 2016 (normalt tas dessa data över ut i januari). Den senare uttagsperioden innebär att fler förelägganden kan komma att ingå i det uttag som ligger till grund för redovisningen av statistiken för 2015 respektive 2016, vilket i sin tur kan påverka jämförbarheten med tidigare års statistik. Det ökade antalet förelägganden i uttaget kan bero på att fler förelägganden med förseelsedatum och godkännandedatum under referensåret har hunnit registreras i systemet under tiden mellan det första och det andra uttaget. Det kan också bero på att fler förelägganden med förseelsedatum under referensåret och godkännandedatum året därpå hunnit registrerats i systemet under perioden. Sådana förelägganden sparas hos Brå och publiceras i nästkommande års statistik över godkända ordningsbotsförelägganden.

- Det är svårt att mer exakt skatta hur stor en eventuell överskattning till följd av det senare uttaget skulle kunna vara. Det har tillkommit omkring 1 800 förelägganden i den andra filen jämfört med den första. Dessa kan vara sådana med godkännandedatum under 2015 som redovisas i statistiken. Det kan också vara sådana som saknar godkännandedatum, eller som är godkända men som avser 2016, och därför inte redovisas i statistiken för 2015. Därutöver kan förelägganden som saknade godkännandedatum i det första uttaget också ha fått ett godkännandedatum i det andra uttaget. Då ordningsbotsförelägganden vanligtvis hanteras relativt skyndsamt är en rimlig bedömning det inte torde röra sig om ett tillskott på mer än ett par tusen förelägganden, det vill säga mindre än en procent av det totala antalet för året.
- Antalet förelägganden 2015 minskade med knappt 39 200 jämfört med 2014. En effekt av det senare uttaget är att minskningen skulle ha varit något större om uttaget hade gjorts i januari som planerat. Det rör sig dock om en marginell inverkan. Från och med 2016 års statistik kommer uttaget för filen med ordningsbotsförelägganden att tas fram hos Polismyndigheten i början av april. Tidigare år togs filen fram i början av januari.
- Från och med 2015 redovisar lagföringsstatistiken avseende narkotikabrott även gärning. Det innebär en detaljnivå som gör det möjligt att se fördelningen av olika brottsliga gärningar uppdelat på rubricering, utifrån hur grovt brottet anses vara. Redovisningen utgår från de gärningar som punktats upp i narkotikastrafflagens (1968:64) första paragraf. Gärningarna listas där i sex punkter utifrån allvarlighetsgrad, med överlåtelse först, och bruk sist. Utöver de sex listade gärningarna redovisas i tabellerna även en övrigtkategori för de

fall där flera gärningar har angetts för samma brott. Det kan till exempel röra sig om innehav i överlåtelsesyfte som innebär att både punkterna 1 och 6 kan anges för brottet. Gärningsredovisningen återfinns i de flesta tabeller som redovisar brottslagrum.

- Från och med 2015 års statistik redovisas den regionala lagföringsstatistiken utifrån region. Denna indelning ersätter den redovisning efter län som gällde fram till 2014. Under slutet av 2014 omorganiserades Åklagarmyndighetens verksamhet, så att landets åklagarkamrar delades upp i sju åklagarområden. Varje åklagarkammare arbetar normalt mot en närliggande utvald tingsrätt. I statistiken innebär Åklagarmyndighetens förändring att redovisningen av den regionala statistiken från och med 2015 års statistik sker utifrån sju regioner; Nord (tidigare redovisat som Jämtlands, Västerbottens, Norrbottens och Västernorrlands län), Mitt (tidigare redovisat som Uppsala, Gävleborgs och Västmanlands län), Stockholm (tidigare redovisat som Stockholms och Gotlands län), Öst (tidigare redovisat som Södermanlands, Östergötlands och Jönköpings län), Väst (tidigare redovisat som Västra Götalands och Hallands län), Syd (tidigare redovisat som Kalmar, Blekinge, Kronobergs och Skåne län) och Bergslagen (tidigare redovisat som Örebro, Värmlands och Dalarnas län).
- Under 2015 skedde en retroaktiv korrigerings av antalet åtalsunderlåtelse för åren 2012 och 2013. Korrigeringen gällde ett mindre antal åtalsunderlåtelse som återkallats innan statistiken för dessa år producerades, men som på grund av förändringar i inläsningskontroller inte tagits bort från urvalet enligt gängse rutin. Korrigeringen påverkar enbart jämförbarheten mellan den officiella statistiken för åren 2012 och 2013 och eventuella nya redovisningar av åtalsunderlåtelse för dessa år.
- Ett antal brottsrubriceringar i 14 kap. BrB ändrade paragrafnummer den 1 juli 2013. Redovisningen i statistiken utgår från Juridisk information, JIF (se längre ner i listan Jämförelser över tid) och användes under 2013 av Åklagarmyndigheten, men inte av domstolarna. Detta gör redovisningen skev för rubriceringarna märkesförfalskning, förfalskning av fast märke och brukande av förfalskning. Eftersom domstolarna fram till och med juni 2014 använde sig av en annan struktur för lagrumsinformationen, redovisas i 2013 års statistik vissa av de ovan nämnda brotten som avgjorts i domstol under fel rubricering i tabellerna. Felet påverkar enbart 2013 års statistik.
- Från och med den 1 maj 2012 hanteras trafikmål från hela landet

huvudsakligen vid två åklagarkamrar, förlagda till Karlskrona och Örebro. Det innebär att sådana lagföringsbeslut i huvudsak utfärdas av åklagare vid Åklagarkammaren Karlskrona-traffic och Åklagarkammaren Örebro-traffic. I de tabeller som redovisar regional fördelning av lagföringsbeslut återfinns beslut från dessa trafikbrottskamrar dels i totalmängden för region Nord respektive Syd, dels särredovisade som därav trafikbrottskammare för respektive region. En detaljerad sammanställning av hur många beslut som fattas vid respektive åklagarkammare framgår av tabellerna 523a1 och 523a2¹⁶.

- Grova brott redovisas från och med 2012 års statistik för fler brott än tidigare. Brottsbalksbrott redovisas där det går att särredovisa grovt brott och där fler än tio lagföringsbeslut har fattats under året. I vissa fall, där brottskategorin anses ha ett stort allmänintresse, redovisas grova brott även när färre än tio lagföringsbeslut har fattats.
- Nya tabeller som redovisar domslut avseende fängelse i förhållande till ålder produceras från och med 2012 års statistik.
- I december 2012 togs en uppdaterad version av Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem Cåbra 2.0 i drift. Detta borde dock endast ha en marginell betydelse för lagföringsstatistiken.
- Ett antal principiellt viktiga domar i Högsta domstolen, gällande straffmätningen av narkotikabrott, fattades under 2011 och 2012. Dessa domar låg som underlag för den nya praxis som började tillämpas vid domstolarna under andra halvan av 2011. Effekterna av domstolarnas nya tillämpning av lagen började synas tydligt i statistiken under 2012. Framför allt har förändringen haft effekt på statistiken över fängelsedomar, till exempel nivån på den så kallade straffmassan. Dessutom har praxis påverkat rättsväsendets kategorisering av narkotikabrotten, där till exempel innebörden av grovt narkotikabrott har förändrats. Denna förändring har påverkat fördelningen av de påföljder och typer av lagföringsbeslut som fattas när det gäller narkotikabrott.
- I november 2011 började Åklagarmyndigheten skicka lagföringsinformation (strafförelägganden och åtalsunderlåtelse) i ett nytt format för juridisk information (JIF). För att kunna ta emot informationen i det nya formatet har Brå infört kopplingar mellan JIF och Brås befintliga statistiksystem. Eftersom införandet skedde i slutet av 2011, och enbart för strafförelägganden och åtalsunderlåtelse, antas detta ha en marginell påverkan på statistiken under detta år. JIF

---

¹⁶ Tabellerna finns för nedladdning på Brås webbplats, www.bra.se.

är ett led i utvecklingsarbetet inom Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF) och kommer i framtiden att implementeras i samtliga de system inom rättsväsendet som levererar statistikuppgifter till Brå. På sikt, och i takt med att JIF används i hela rättsväsendet, kommer Brå att utveckla statistiken så att den nya, mer detaljerade informationen kan användas i redovisningen av statistik. Till exempel kommer det att bli möjligt att särredovisa fullbordade brott och försöksbrott.

- I samband med produktionen av 2010 års statistik togs ett antal nya tidsserie-tabeller fram. Dessa finns för nedladdning på Brås webbplats, www.bra.se.
- I de fall både dagsböter och penningböter har dömts ut för ett antal brott i samma dom och det utifrån domen inte går att skilja på vilken påföljd som hör till vilket brott, har detta, från och med 2010 års lagföringsstatistik, lösts genom att penningboten kopplas slumpmässigt till ett av de brott i lagföringen som har penningbot i straffskalan. Förändringen kan ha viss påverkan på tabeller som redovisar bötespåföljd (framför allt tabellerna 500, 500B och 500C). Inför 2010 års produktion gjordes även en korrigerings av tabellerna 500, 500B och 500C. Tidigare har tabellerna inte redovisat bipåföljder i de fall både dagsböter och penningböter utdömts i samma lagföring. Från och med 2010 års statistik redovisas även bipåföljden i dessa fall. Bortfallet har under tidigare år varit marginellt, varför ingen korrigerings bakåt i tiden har gjorts.
- Inför 2010 års produktion genomförde Brå en översyn av straffskalor i statistiksystemet. En del förändringar i straffskalor i statistiksystemet har gjorts, men påverkan på huvudbrottsbestämningen antas vara marginell.
- I 2009 års statistik byttes termerna lagförda personer (brutto) och lagförda personer (netto) ut, mot lagföringsbeslut och lagförda personer. Detta har ingen påverkan på jämförbarheten. Däremot är de nya termerna mer pedagogiska och gör statistiken mer lättförståelig.
- I samband med produktionen av lagföringsstatistiken 2009 redovisades flertalet tabeller uppdelade efter kön. Det innebär att de flesta tabeller nu redovisas både för samtliga lagförda personer och för lagförda kvinnor respektive lagförda män. År 2009 omarbetades tabeller över lagföringar fördelat på åklagarkamrar respektive tingsrätter. Detta gjordes för att underlätta jämförelser mellan olika åklagarkamrar respektive tingsrätter. Tabellerna finns för nedladdning på Brås webbplats, www.bra.se.
- Uppgifter till lagföringsstatistiken inkommer löpande till Brå från

Åklagarmyndigheten och domstolarna. Det kan i överföringen och hanteringen av uppgifter ta en viss tid från det att ett beslut fattas till att det kommer till Brå, vilket orsakar en viss eftersläpning. Lagföringar som beslutas sent under året inkommer först under nästkommande år. Tidigare år har statistiken producerats under en viss tid, och när tabellerna sedan kontrollerats har en markering gjorts som visar vilka beslut som tillhör årspopulationen. Från och med 2009 års statistik har i stället fastslagits att de beslut gällande föregående år som har inkommit före den 31 mars följande år, ska ingå i lagföringsstatistiken för föregående år. Denna ändring av rutinerna kommer endast att ha en marginell påverkan på statistiken.

- Under tidigare år har livstidsdömda inkluderats när medelstrafftiden för fängelsedömda har beräknats. Livstidsdömda fick då ett värde på tio år. Från och med 2009 har livstidsdömda tagits bort vid beräkningen av medelstrafftiden. Anledningen till denna förändring är att livstidsdomen i praktiken innebär en betydligt längre tid än tio år; däremot är det svårt att säga hur lång medelstrafftiden för en livstidsdom är, då detta kan variera kraftigt från år till år. Vid jämförelse av medelstrafftiden när det gäller fängelsedomar för samtliga brott har detta endast en marginell betydelse. Däremot påverkas jämförelsemöjligheten då det gäller morddömda, eftersom majoriteten av alla livstidsdömda återfinns inom denna population.
- Från och med 2009 års statistik har ett antal tabeller fått en lägre detaljeringsgrad när det gäller brottsredovisningen än tidigare. Det berör framför allt tabeller för beslut om slutna ungdomsvård. Anledningen till denna förändring är främst att öka sekretessen för de personer det gäller, eftersom det handlar om tabeller med många låga tal, där det finns risk för att enskilda individer kan bli utpekade. Förändringen kan i vissa fall leda till att jämförelsen över år kan bli sämre.
- Under 2007 införde Åklagarmyndigheten ett nytt ärendesystem (Cåbra) som ersatte åklagarnas tidigare ärendesystem (Brådis och Envis). Systemomläggningen påbörjades i februari 2007 och skedde successivt i olika åklagarkamrar fram till juni 2007. Syftet med omläggningen var att ytterligare effektivisera åklagarverksamheten. Uppgifter från både de gamla systemen och det nya systemet ligger till grund för statistiken över lagförda personer. Denna systemomläggning kan ha påverkat statistiken över lagföringsbeslut under 2007 och därmed jämförbarheten med tidigare år. Analyser av statistiken samt de tester som genomförts under hela införandefasen tyder dock på att systemomläggningen generellt sett endast kan ha haft en marginell

inverkan på statistiken. (Mer utförlig information om statistikomläggningen kan beställas från Brås enhet för rättsstatistik.)

- Den 1 januari 2007 infördes ändringar i reglerna om ingripande mot och behandling av unga lagöverträdare. Syftet med dessa ändringar var att vidare-utveckla och förbättra påföljdssystemet för unga i åldern 15–21 år som gjort sig skyldiga till brott. Ändringarna innebar bland annat att tillämpningen av påföljden vård inom socialtjänsten tydligare inriktas på unga med särskilt behov av vård. Denna avgränsning synliggjordes genom att påföljden bytte beteckning till ungdomsvård. Ändringarna innebar samtidigt att ungdomstjänst infördes som en ny fristående påföljd för unga lagöverträdare under 21 år. Påföljden, som liksom tidigare avser oavlönat arbete samt annan särskild ordnad verksamhet i lägst 20 och högst 150 timmar, får endast dömas ut om den unge godkänner påföljden och det saknas grund för att döma till ungdomsvård. Syftet är att påföljden ungdomstjänst ska kunna ersätta högre bötesstraff, kortare frihetsberövanden och, när det är lämpligt, ungdomsvård. I valet mellan böter och ungdomstjänst ska det senare normalt väljas om det inte anses för ingripande. Om den unge är över 18 år får dock ungdomstjänst endast dömas ut om det finns särskilda skäl.
- Den 1 april 2005 trädde en ny sexualbrottslagstiftning (6 kap. BrB) i kraft. Syftet med den nya lagstiftningen var dels att ytterligare förstärka och tydliggöra varje människas absoluta rätt till sexuell integritet och självbestämmande, dels att på olika sätt lyfta fram och förstärka skyddet för barn och ungdomar som utsätts för sexuella kränkningar. Den nya lagstiftningen innebar väsentliga ändringar i flera bestämmelser, men också tillkomsten av helt nya bestämmelser. Bland annat har begreppet våldtäkt utvidgats till att omfatta de så kallade utnyttjandefallen, och kravet på tvång har satts lägre. Det innebär dels att gärningar som tidigare bedömdes som sexuellt utnyttjande i stället bedöms som våldtäkt, dels att tillämpningsområdet för när en våldtäkt kan bedömas som grov har utvidgats. Dessutom stadgas att en våldtäkt som begås av flera personer i normalfallet ska bedömas som grov. Bestämmelsen sexuellt tvång kvarstår och ska tillämpas när förutsättningarna för våldtäkt inte är uppfyllda, medan den tidigare bestämmelsen sexuellt utnyttjande ändrats till att enbart avse utnyttjande av personer som befinner sig i beroendeställning till gärningspersonen.
- Genom lagstiftningen upphävdes även lagen (1998:408) om förbud mot köp av sexuella tjänster. Den ersattes av en ny straffbestämmelse i brottsbalkens sjätte kapitel: köp av sexuell tjänst (11 §). Utöver att

straffbelägga den som betalar för en tillfällig sexuell förbindelse utvidgades bestämmelsen till att även straffbelägga den som nyttjar en sådan förbindelse som betalats av någon annan. Nämnade och övriga ändringar i lagstiftningen innebär att man inte utan vidare kan jämföra antalet lagförda för olika sexualbrott 2005 och senare med tidigare år.

- Den nya lagstiftningen innehåller vidare fyra nya straffbestämmelser för sexualbrott som riktar sig mot barn. Bestämmelsen våldtäkt mot barn (4 §) tar sikte på de allra allvarligaste brotten mot barn, och det ställs inte längre några krav på att hot eller våld har använts vid övergreppet. Bestämmelsen sexuellt utnyttjande av barn (5 §) reglerar sådana fall av våldtäkt mot barn som med hänsyn till omständigheterna är mindre allvarliga, och bestämmelsen sexuellt övergrepp mot barn (6 §) avser andra sexuella handlingar mot barn än som avses i bestämmelserna om våldtäkt respektive sexuellt utnyttjande av barn. Dessutom tillkom en ny bestämmelse, sexuellt utnyttjande av barn för sexuell posering (8 §), som straffbelägger gärningar där någon främjar eller utnyttjar barn för detta ändamål.
- Från och med 2004 erhåller RI-systemet på Rikspolisstyrelsen (RPS), som är det system som förmedlar information från domstolarna till Brå, uppgifter om domar och slutliga beslut från Domstolsverkets verksamhetssystem för handläggning av domar i tingsrätt. Det så kallade Vera-systemet ersatte därmed det tidigare MÅHS-systemet. Enligt tester som gjorts har systemskiftet inte haft någon inverkan på statistiken över lagförda personer.
- Under 2002 inrapporterades vissa felaktigheter i de åtalsunderlåtelse som rörde narkotikabrott. På grund av ett fel i åklagarnas ärendehanteringssystem Brådis kom en del ärenden som avsåg ringa narkotikabrott att inrapporteras som narkotikabrott av normalgraden. Den felaktiga inrapporteringen har medfört att lagföringsstatistiken för 2002 överskattar antalet personer som meddelats åtalsunderlåtelse för narkotikabrott av normalgraden på bekostnad av motsvarande antal för ringa narkotikabrott. Åtalsunderlåtelse som rör övriga typer av huvudbrott har påverkats obetydligt av felaktigheterna, och felrapporteringen har ingen påverkan alls på antalet meddelade åtalsunderlåtelse totalt sett.¹⁷ Felaktigheterna har genom Åklagarmyndighetens försorg kunnat åtgärdas, och tabeller med korrigerade uppgifter kan beställas från Brå.
- År 2002 ökade antalet utfärdade och godkända strafförelägganden från tullverksåklagare med 84 procent jämfört med året dessförinnan.

---

¹⁷ För mer information, se årsboken Kriminalstatistik 2003.

Ökningen var i huvudsak av systemtekniskt slag och kan förklaras av att tullens system för föreläggande av ordningsbot inte fungerade tillfredsställande under året. Detta medförde att man tillfälligt var tvungen att utfärda strafförelägganden för brott som vanligtvis beivras med ordningsbot (till exempel ringa tullbrott). Såväl ökningen av antalet utfärdade och godkända strafförelägganden under 2002 som stora delar av nedgången i antalet strafförelägganden 2003, bör tolkas mot bakgrund av den systemtekniska förändringen vid tullen 2002.

- Den 1 januari 2001 infördes den nya lagen om straff för smuggling, som ersatte den tidigare varusmuggningslagen. Införandet av lagen innebär inga större förändringar i statistiken över lagförda personer. Genom den nya lagen kan vissa brott, bland annat smuggling av narkotika, särredovisas i statistiken.
- Från och med år 2000 levereras uppgifter om åtalsunderlåtelse på elektronisk väg direkt från Åklagarmyndigheten (ÅM), i stället för som tidigare via Rikspolisstyrelsen (RPS). De två viktigaste effekterna av denna omläggning är att statistiken över åtalsunderlåtelse kom att omfatta samtliga författningar och att definitionen av en åtalsunderlåtelse förändrades något.¹⁸
- År 1999 kom ordningsbotsinstitutet att utökas med brott mot ett större antal författningar. Utvidgningen påverkar antalet utfärdade ordningsbots-förelägganden, men har även betydelse för antalet utfärdade strafförelägganden, eftersom brott som tidigare skulle ha medfört strafföreläggande i och med utvidgningen i stället beivras genom ordningsbot. Utöver utvidgningen 1999 har mindre tillägg i institutet skett under åren.
- År 1999 tillkom flera nya påföljder: villkorlig dom förenat med samhällstjänst, överlämnande till vård inom socialtjänsten förenat med ungdomstjänst och slutna ungdomsvård. Tillkomsten av påföljden slutna ungdomsvård innebär att antalet ungdomar dömda till fängelse inte utan vidare kan jämföras med tidigare år.
- År 1998 införde åklagarkamrarna successivt ett nytt redovisningssystem (EnVis). Uppgifterna om strafförelägganden samlas i och med detta in av Åklagarmyndigheten på elektronisk väg, för vidare leverans till Brå. Den elektroniska distribueringen av data medför att Brå erhåller uppgifter om godkända strafförelägganden snabbare än tidigare, vilket i sin tur har viss inverkan på antalet strafförelägganden i statistiken (se ovan).
- År 1997 infördes möjligheten att utfärda villkorlig dom, enskilt eller i

---

¹⁸ För mer information, se årsboken Kriminalstatistik 2000.

kombination med böter, genom strafföreläggande.

- År 1994 övertog Brå ansvaret för själva bearbetningen och produktionen av kriminalstatistiken från Statistiska centralbyrån (SCB). Ett nytt produktions-system med en relationsdatabas byggdes upp, och något förändrade statistik-rutiner jämfört med tidigare infördes. Omläggningen har påverkat statistiken marginellt. I och med övertagandet kom dock principen för val av huvudpåföljd att ändras något, såtillvida att förordnanden i förhållande till övriga påföljder kom att rangordnas lägre än vid SCB. Förändringen innebär att förordnanden väljs som huvudpåföljd i statistiken i lägre grad än tidigare, när statistiken producerades av SCB.
- År 1994 införde domstolarna successivt ett nytt ärendehanteringssystem (MÅHS). Tidigare hade domstolarna skickat kopior på domar till RPS, som gjorde en optisk inläsning av domarna. Med införandet av det nya systemet kom domstolsuppgifterna i stället att registreras maskinellt, vilket innebar att de fel som tidigare orsakats av den optiska inläsningen försvann.
- Åren 1990–2000 upphörde redovisningen av åtalsunderlåtelse mot vissa författningar, jämfört med perioden 1979–1989. Det är framför allt åtalsunderlåtelse för vissa lindriga brott (främst mot vägtrafikförfattningar) som ej redovisats under åren 1990–2000.
- Från och med 1987 redovisas endast de under statistikåret utfärdade strafförelägganden som har godkänts av den förelagda personen. Tidigare utgick redovisningen från utfärdade strafförelägganden under statistikåret, oavsett om de var godkända eller inte. Förändringen har medfört att något färre strafförelägganden redovisas än under tidigare år.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brotts-förebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för verksamhetsuppföljning, beslutsfattande, utredningsverksamhet och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 1 100 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolknings-anvisningar, kommentarer och analyser.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1124